

LevLandlig

JUBILEUM

*Vi feirer
20 år!*

Dekorer med blader og bregner

Vildes kreative
HAGEHUS

RUSTIKK MENY

Gresskarsuppe
Hjortegryte
Parmesanpoteter
Ovnsbakte rotgrønnsaker
Eplepai

SNEKRE & MALE
Fuglebrett
til hele flokken

HUS & SMÅBRUK *i høstskrud*

Snekkerbygd sjarm
Vakre tapeter
Svensk landstil

HJEM/HYTTE

Jeg ble aldri heltidsbonde. Ikke deltid heller for den saks skyld. Jeg ble en slags måneskinnsvariant, drevet av nostalgi, blaffpreget entusiasme og tilfeldig gjennomføringsevne.

I min slekt finner du ingenting annet enn bønder så langt tilbake historien kan spores. Hva ville de endeløse rekkene av Ole-er, Iver-er og Hans-er tenkt om denne avleggeren som surrer rundt i sene kveldstimer med hodelykt og leter etter stikkspaden? For ikke å snakke om hva kjerringene deres hadde sagt? De hadde nok åkket seg fælt.

Det er riktignok år jeg tenker at nuh, nu kjør vi, nå blir det stell på selvbergingen! Andre år finner jeg setteløken igjen på hylla i fjøsgangen i september.

Mormors høner la kritthvite, skinnende, store egg som fuglebikkja bar over tunet i bøtte i kjeften. Her på bruket er besetningens hovedmedlem den tolv år gamle dverghøna Sjokolade, en totalt ubrukelig, men like fullt fredet, fjærkledd souvenir fra en tur til Toten med en seksåring som nettopp hadde startet livets første skolesommerferie.

Der min morfar – en av Iver-ene – hadde egenoppdrettet gris så feit at da første svigersønnesønn kom på gårdsbesøk, måtte det salte sideflesket fram for at bykaren skulle få sjå åssen ordentlig flekk skulle være, – ja, der har jeg tolv skiver salami med smak av Italia liggende, kjøpt til førtininitti på kiwi.

Om ikke de hadde vært stolte av meg, så er iallefall jeg stolt av dem. Og om både kompetansen, utholdenheten og selvdisiplinen hoppet over akkurat dette leddet her, så kan det vel komme tilbake i et senere ledd? Muligheten er der.

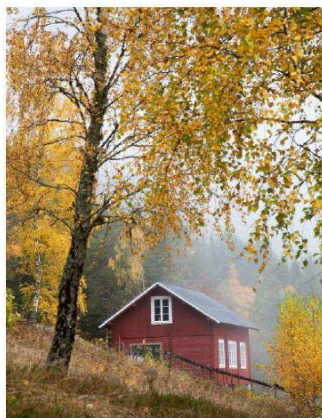
Kjærligheten til jorda ble iallefall ikke borte på veien, det skal jeg ha, og den skal jeg love å videreføre, åkkesom.

Kjersti Myhre

Kjersti Myhre, redaktør
kjersti.myhre@egmont.com

Hva ville de endeløse rekkene av Ole-er, Iver-er og Hans-er tenkt om denne avleggeren som surrer rundt i sene kveldstimer med hodelykt og leter etter stikkspaden?

Høstfint

Liv Sandvik Jakobsen pynter med høstens herlige blader. Se hennes stemningsfulle ideer og bilder på side 38.

A close-up photograph of a white, ornate ceiling medallion. The medallion features a central circular motif with a floral design, surrounded by a wide, beaded border. The background shows a light-colored wall with a subtle floral pattern and a portion of a dark, curved object, possibly a lamp or decorative element.

www.moloas.com

Vi dekker
hele sesongen med
10 utgaver!

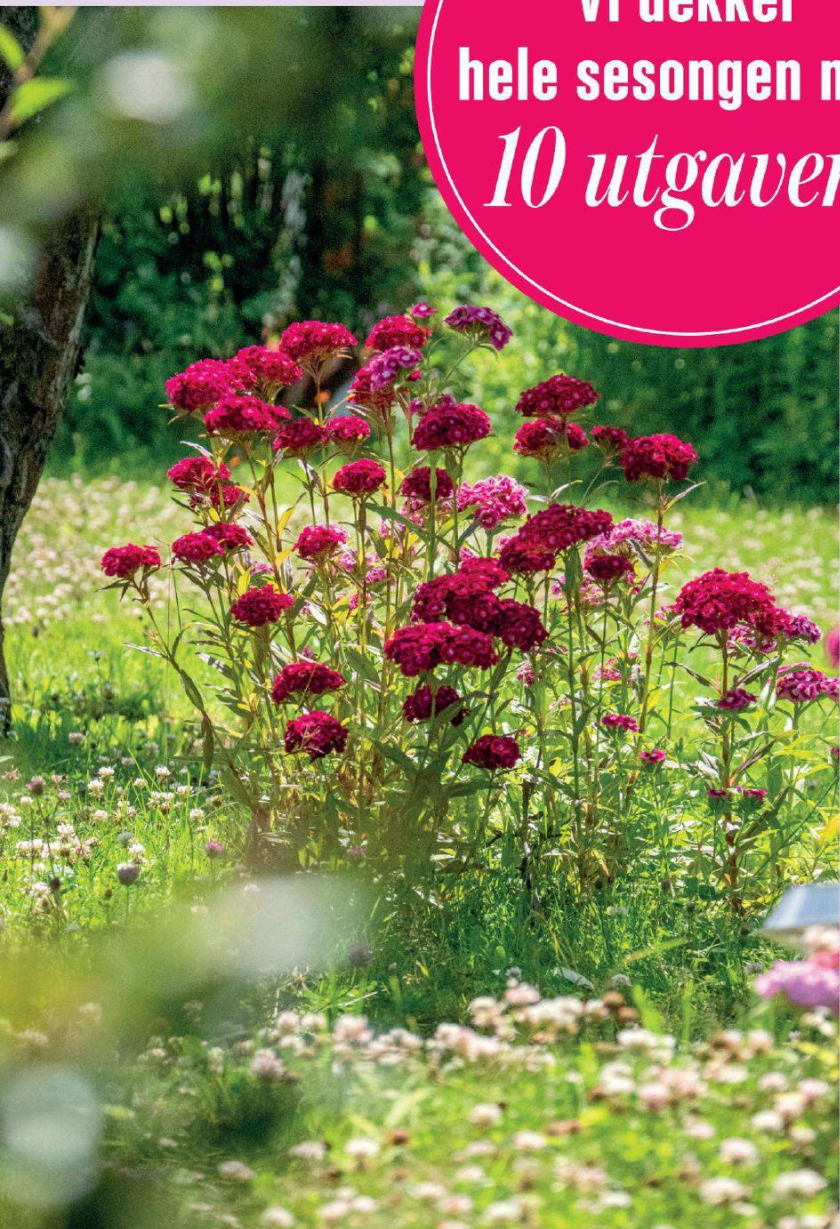

FOTO: JANE ØDEGAARD

*Magasinet med de beste tipsene fra hageekspertene og
de aller mest inspirerende hagene.*

HAGELIV
& uterom

BESTILL ABONNEMENT NÅ

5 utgaver kr 349 eller 10 utgaver kr 599. Gå inn på **bladkiosken.no**

Det lønner seg å ABONNERE!

LES MAGASINET GRATIS i appen Flipp

Ønsker du å lese Lev Landlig digitalt, kan du som abonnent gjøre det gjennom appen Flipp – helt uten ekstra kostnad. Her kan du bla deg gjennom alle magasinsidene i hver utgave på telefonen eller iPaden. I Flipp kan du også kjøpe tilgang til alle andre Egmonts magasiner, nemlig 50 av Norges mest leste og populære blader og tegneserier! Full tilgang koster ordinært kr 129, men som Lev Landlig-abbonent betaler du kun kr 29.

RETT HJEM I POSTKASSEN

Som abonnent får du bladet rett hjem i postkassa før det kommer i butikk, og til en langt lavere pris. Er du ikke abonnent, men ønsker å bli?

Da kan du bestille dette via **bladkiosken.no**.

GI LEV LANDLIG I GAVE! Bestill gaveabonnement på **bladkiosken.no**.

ER DU ABONNENT?

Vi hjelper deg gjerne!

Skriv til **abo-levlandlig@egmont.com**

eller ring **22 58 57 90**

Du kan også selv oppdatere din kontaktinformasjon, endre adresse og stoppe eller omadressere abonnementet i ferien på **minside.egmont.no**. Kundenummeret ditt står på fakturaen eller over navnet ditt bak på bladet. Har bladet kommet i plast, vil kundenummeret stå på platen.

REDAKSJON

REDAKTØR: **Kjersti Myhre**
kjersti.myhre@egmont.com

INNHOLDSANSVARLIG: **Wenche Traasdahl**
wenche.traasdahl@egmont.com

ART DIRECTOR: **Anna-Lena Johansson**
anna-lena.johansson@egmont.com

ANSV. REDAKTØR/DIREKTØR: **Marianne Gram**

POSTADRESSE: Lev Landlig, Pb. 4980 Nydalen, 0441 Oslo
BESØKSADRESSE: Nydalsveien 12 A
E-POST TIL REDAKSJONEN: **levlandlig@egmont.com**

KUNDESERVICE

På **minside.egmont.no** kan du enkelt se på og administrere ditt abonnement.

Telefon: **22 58 57 90** (Hverdager 8–16)

E-post: **abo-levlandlig@egmont.com**

ABONNEMENT

Bestill abonnement på **bladkiosken.no**

Ordinærpris på Lev Landlig abonnement er kr 769 (helår).

ANNONSER

SALGSSJEF: Christian Dannevig
christian@ad-venture.no

Tlf: 90 40 92 89

MARKEDSAVDELING

MARKEDSANSVARLIG: **Lene Margrethe Haanes Ingier**
lene.haanes.ingier@egmont.com

TRYKK: Egmont Printing Service
ISSN 1504-3789

**story
house**
EGMONT

Story House er en del av Egmont, et av Nordens ledende mediekonsern. Vårt motto We bring stories to life – har sterke publisistiske verdier. Vi utvikler de beste mediene og lager godt innhold og journalistikk i verdensklasse. Egmont er en stiftelse som hvert år gir mer enn 100 millioner kroner som støtter til utsatte barn, unge og familier.

Stoff i bladet kan bare gjengis etter tillatelse fra redaktøren og med kildehenvisning. Publisering av stoff i bladet skjer utelukkende i henhold til våre generelle vilkår for rettigheter til stoff. Det gjelder både stoff som honoreres og stoff som ikke honoreres. Vi forbeholder oss også retten til å lagre og utgi stoffet i elektronisk form fra vårt redaksjonsarkiv eller andre databaser vi har avtale med, herunder å utgi stoffet via internett. Innsendere av stoff må i hvert enkelt tilfelle avtale spesielt med redaksjonen hvis de reserverer seg mot at deres stoff distribueres fra vårt arkiv eller tilknyttede databaser. Redaksjonen påtar seg ikke ansvaret for innsendt stoff som ikke er bestilt. Det tas forbehold om endringer i oppgitte produktinformasjoner. Red.

oktober

Sulten høstgjest

– Nå må du huske å legge ut mat, da! Det er nok det han tenker, kjøttmeisen som kommer hver høst og setter seg på vindussprossa, skriver Elisabeth Jensen i Lev Landlig-gruppa, @skogmesterboligen på Instagram.

TEKST REDAKSJONEN FOTO ELISABETH JENSEN

120 ÅR MED MØNSTERGLEDE

Ta steget inn i Boråstapeters vakre verden og oppdag en mønsterskatt fylt med tidløst design og personlige tapeter som forvandler rom til hjem.

I mer enn et århundre har Boråstapeter skapt vakre interiører med egendesignede tapeter, produsert i den svenske byen Borås. Tapet er så mye mer enn bare et innredningsvalg, det er en måte å skape hjemmefølelse, trygghet og harmoni på. Vår fantastiske mønsterskatt inneholder tapeter som føles like relevante i dag som de gjorde for 120 år siden, fra håndtegnede 1700-tallsmønstre til moderne klassikere av aktuelle designere. Det gjør det lett å finne et ikonisk tapet å forelske seg i – nå og for alltid.

BORÅSTAPETER

MADE IN SWEDEN SINCE 1905

Skenninge - 8050
Se alle tapetene våre her.

Kort vei: På øvre del av tunet ligger stabburet og våningshuset. De som en gang satte opp disse bygningene har sørget for at det ikke var lang vei mellom hjem og matkammer. Helt i enden av tunet har Mai-Linn og Sondre innkvartert hønene.

En stor omveltning

Mai-Linn og Sondre er glad for at de valgte å flytte til det vesle tunet, selv om det innebar en stor omveltning i livene deres. Ikke bare måtte de komprimere alt de eide, de fikk også kjenne hvordan det er å gå mot strømmen.

TEKST LIV SANDVIK JAKOBSEN FOTO LIV SANDVIK JAKOBSEN

Vegghengte benker: Den sjarmerende spisekroen ligger i hjørnet av huset med herlig dagslys strømmende inn fra to kanter. For å få så god plass som mulig rundt bordet, har paret laget vegghengte sittebenker under vinduene.

*«Vi opplevde, som mange andre
i samme situasjon, at det ikke er
så lett. Småbruk og gårder står
tomme, men få er til salgs.»*

Originalitet: Den grønnmalte og flotte gamle trappen tar en vesentlig plass i stuen på Trevet, men den er et smykke i all sin originalitet. May-Linn har funnet en grønnfarge til veggene som står fint til. Trappen fører opp til to sovehemser på loftet.

Fellsskap: Mai-Linn pendler et par dager i uken for å jobbe som lærer i byen og er deleier av gårdsbutikken Skulehuset i Dyrlandsdalen. Sondre er tømrer og har eget firma. Ellers er de fullt opptatt med småbrukslivet.

Garden Trevet i Dyrlandsdalen

HVEM: Mai-Linn Inebrihtsen og Sondre Tveito, Mai-Linns datter Ellinor og eldre søsken som kommer på besøk.

YRKER: Mai-Linn jobber som lærer og driver gårdsbutikk. Sondre jobber som tømrer.

HVA: Småbruk bestående av våningshus, stabbur, låve, fjøs, drivhus, sag og hønseshus.

HVOR: Flatdal, Vest-Telemark.

DYR: Høner, sau, hester, griser, hund og katt. Kyr på sommerbeite.

PÅ NETT: @garden_trevet @skulehuset_dyrlandsdalen

Mai-Linn og Sondre bodde i et stort og praktisk hus i byen. I gaten var det mange barn, og avstanden til butikker og aktiviteter kort. De hadde det veldig fint, men det var noe som lokket.

– Vi ønsket oss veldig et småbruk og vi ville så gjerne til Vest-Telemark, smiler Mai-Linn.

Siden Sondre vokste opp i Lårdal, startet de å lete der. De holdt på en stund, måtte utvide søket og dro til andre bygder og grender på leit etter et egnet sted.

– Vi opplevde som mange andre i samme situasjon at det ikke er så lett. Småbruk og gårder står tomme, men få er til salgs, sier Mai-Linn.

En dag oppdaget de likevel en annonse gjennom et kommunalt småbruksprosjekt. Et gammelt, lite tun inne i et dalføre. Plassen lå like innunder fjellkanten. Fine tømmerbygninger på rekke og rad i skråningene hvor dagslyset kom best til. De dro for å titte. En gang. To ganger. På tunet stod et intakt stabbur, en låve, et slitent fjøs og et lite våningshus.

– Vi måtte i tenkeboksen noen ganger, sier Mai-Linn. – Var ikke dette våningshuset litt i minste laget?

Ta i et tak

Tilstanden på huset skremte dem ikke. Etter hvert ikke størrelsen heller.

– Hus kan man gjøre noe med, sier Sondre.

– Enten man bygger på eller setter i stand.

Våningshuset inneholdt i utgangspunktet to rom og et loft. At paret ikke var redd for å ta i et tak, så de raskt, de som fulgte med i prosessen på sosiale medier. Resultatene kom på løpende bånd. I løpet av én dag la de blant annet hele stuegulvet.

– Noen fordeler er det jo med et lite hus, sier Mai-Linn og smiler.

– Dessuten måtte vi komme oss opp trappen for å sove den natten, så gulvet måtte bli ferdig, legger hun til med en liten latter.

Ferske egg: Det blir ofte egg til måltidene. Egg fra frittgående høner på eget tun.

«Var ikke dette våningshuset
litt i minste laget?»

FARGEKODER

Grønnfargen i bislaget: Saltgrønn 0743/5125-G96Y

Fargen på kjøkkenet/stuen: Minty Breeze 7163 fra Jotun

Flisene i gangen: Genova 22 gris fra Megafllis

Godt utnyttet: I stuen er plassen godt utnyttet med en romslig hjørnesofa som gir plass til mange. Andre stoler kan også flyttes til, om det trengs. Bokhyllen under taket har paret selv satt opp. Det er kjekt at den ikke tar opp noe gulvplass.

Et fornøylelig liv: Trofaste og gode Charlie ble med på flyttelasset fra byen. For han har livet på landet vært mer enn fornøylelig.

Bademuligheter: Eiendommen på Trevet går helt ned til elva, og akkurat der den gjør en sving i terrenget, blir vannet liggende ekstra stille. Her er det herlige bademuligheter! Paret har dessuten planer om å sette opp en badstue her.

*«Hus kan man jo gjøre noe med.
Enten man bygger på eller
setter i stand.»*

Hvilesteder: Det finnes mange fine sitteplasser rundt huset og på tunet. Steder der en kan hvile mellom slagene og legge planer over varme kaffekopper? Som denne sjarmerende plassen ved vindusposten!

Snart inneholdt deres nye hjem bad, et fungerende kjøkken, en koselig stue med spiseplass og en herlig grønn trapp opp til to sovehemser.

Med et tilbygg ble det også plass til en gang med et praktisk skap langs hele den ene veggen, et soverom og en trapp opp til enda en sovehems.

– Vi har alt vi trenger, men det er så klart mindre tumleplass her inne enn i huset i byen, sier Mai-Linn.

Hun står ved kjøkkenbenken og legger i en kasse det hun etterpå trenger for å dekke et bord nede på låven.

– Forskjellen er at denne plassen inneholder noen helt andre verdier.

Dyrebar

Ved å flytte til Trevet ble det både tid og rom til å skape mer liv rundt seg.

– Alle de gamle bygningene her har vært knyttet opp til det å ha dyr, så man forventer liksom å møte på en sau når man runder hjørnet, sier Mai-Linn lattermildt.

Og det er nettopp det man gjør. For rundt de solsvitte husknutene stikker Lita hodet frem. Sauen som har sin andre sesong på Trevet og har blitt så husvarm at hun får vandre fritt utenfor beiteområdene. I dag gresser også to hester i det åpne landskapet, og grisene har hatt en lang og fin sesong her.

– I sommer hadde vi også en større flokk sau og noen kyr her, forklarer Mai-Linn. Dyra har de fått låne av kjentfolk i Lårdal, og de er til god hjelp i landskapet som skal holdes nede. For det driftige paret har ikke sittet mye stille.

– Da vi kom, sto skogen tett på og vi fikk riper i lakken på bilen da vi kjørte opp hit, forteller Sondre. Paret har lagt ned utallige timer med arbeid, og i dag er igjen det vakre og dyrebare kulturlandskapet synlig. Med gjerder, rydningsrøyser og noen store og flotte trær som har blitt spart inne i beiteområdene. Og ikke minst dyr som nyter godt av det hele. >

SMARTE LØSNINGER PÅ LITEN Plass

Plassbygde skap der hver centimeter av veggen utnyttes.

Klær i kasser med hjul under sengene.

Kun sesongklær inne i huset. Alt annet lagres musetett i annet bygg.

Gjem bort nødvendige ting som kjøleskap og mikroovn i skap.

Gode oppholdsrom i andre bygninger på tunet.

Plassbygde benker som gir flere sitteplasser rundt for eksempel kjøkkenbordet.

Hjørnesofa som gir plass til mange.

Møbler som enkelt kan flyttes etter behov.

Bokhyller under taket tar ikke gulvplass.

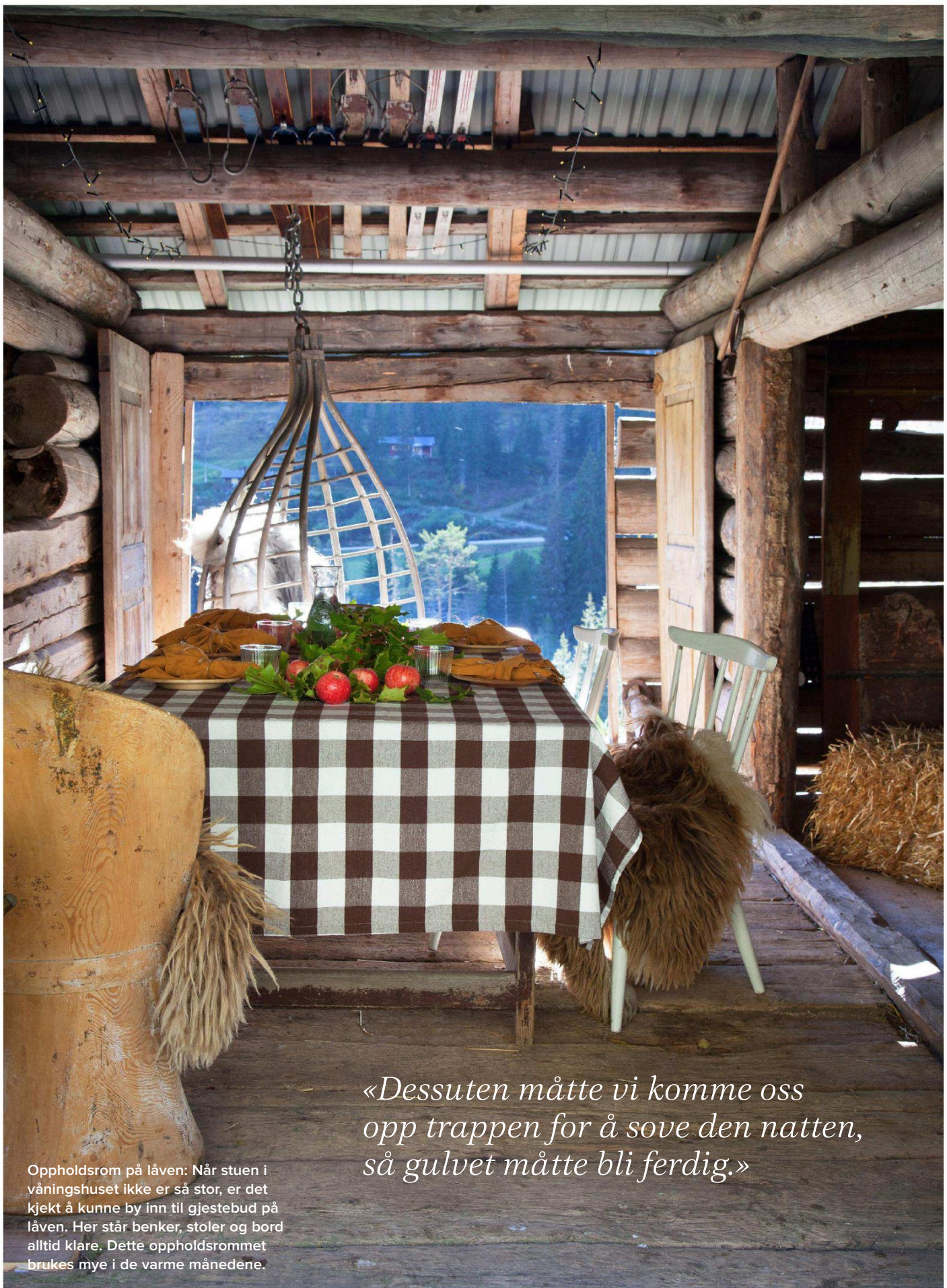
Dusjvegger som kan slås inn.

Autentiske detaljer: Lampen med tvunnet, tekstiltrukket ledning og den heklede gardinkappen er koselige og autentiske detaljer som passer inn i stuen på Trevet.

A woman with her hair in a bun, wearing a patterned sweater and light blue jeans, is walking away from the camera across a lush green field. She is carrying a wooden basket filled with red apples and a folded cloth. To her left is a rustic wooden hut with a corrugated metal roof, and to her right is another similar hut. The background is filled with tall trees and a forested hillside under a clear sky.

Gresskledd: Hele tunet er gresskledd, og små stier og kjerreveier leder fra bygg til bygg. Mai-Linn er på vei ned til låven og i kassen har hun utstyret som trengs for å dekke et koselig bord.

«Dessuten måtte vi komme oss opp trappen for å sove den natten, så gulvet måtte bli ferdig.»

Oppholdsrom på låven: Når stuen i våningshuset ikke er så stor, er det kjekt å kunne by inn til gjestebud på låven. Her står benker, stoler og bord alltid klare. Dette oppholdsrommet brukes mye i de varme månedene.

Privatliv: Noe av det første paret bygde, var et drivhus av gamle vinduer. En enkel konstruksjon, men til mye glede. Her har familien et ekstra rom om det skulle være behov for mer privatliv. En gammel vedkomfyr sørger for varmen.

På ønskelisten: Noe av det som sto øverst på ønskelisten da småbruket var en realitet, var å eie sine egne hester. I dag gresser to fine islandshester på beiteområdene rundt tunet, og i vær og vind har de et tørt oppholdssted i nabogårdens låve.

«Forskjellen er at denne plassen inneholder noen helt andre verdier.»

Et skjul for nødvendigheter: I nybygget finner man gangen med de plassbygde skapene. Bak disse dørene skjuler det seg kjøleskap og lagringsplass for nødvendigheter. Akkurat hvilken farge disse veggene skal få, har ikke paret bestemt seg for helt enda.

Mot strømmen

– Med mindre hus, blir det også mindre lån, og med det større frihet, sier Mai-Linn og legger trykk på det siste. Det viktigste for dem.

Men selv om de gjorde det de ønsket mest, ble det en stor omveltning å flytte til det vesle tunet. Ikke bare måtte paret komprimere alt de eide, de fikk også kjenne hvordan det kan være å gå mot strømmen. Folk spurte. «Skulle de virkelig bo der, hele året?» En periode måtte de jobbe med holdningene sine.

– Det vanlige er kanskje å selge for å kjøpe enda mer komfort, sier Mai-Linn.

– Men vi ville jo dette!

Hun slår armene ut mot solsvidde tømmervegger og beitende dyr i omgivelser som gjennom tidene, og mer enn én gang, har blitt fanget med pensel på lerret.

I dag kjenner paret på en mestringsfølelse. Det de ville, det gjorde de. Og det de har opplevd til nå, har bekreftet valget de tok. Men en ting ble annerledes enn de hadde sett for seg.

– Jeg trodde vi ville få mer tid, sier Mai-Linn og ler.

Oktober-sola ligger og vipper på fjellkanten. Sondre har akkurat kjørt hest og rytter på rideskole. Mai-Linn skal sammen med ei venninne på andre siden av åsen planlegge åpningen av gårdsbutikk.

– Jeg har aldri vært så sosial som her oppe i Vest-Telemark.

– Det er hektisk og fint, legger hun fornøyd til.

Lita: Sauen Lita har sin andre sesong på Trevet og har blitt så husvarm at hun får vandre fritt utenfor beiteområdene. En kan derfor nesten forvente å møte på henne når en runder hjørnet på en av de gamle tømmerbygningene.

Egnet sted: På nedre del av tunet er fjøset og låven plassert på egnet sted i terrenget. Små gresskledd stier leder deg fra bygning til bygning. Legg merke til det enkle og fine gjerdet som er satt opp rundt bærbuskhagen.

Hvordan komme i gang med småbrukslivet på en ny plass?

Skap et lunt og godt hjem hvor familien vil trives. Finn ut hva slags dyr du ønsker og les deg opp på dette. Siden må ting læres og erfares.

Få oversikt over hvor dyr kan bo og hva slags plassmuligheter som finnes. Tenk kreativt, kanskje står nabogården tom og låven kan lånes/leies?

Husk at dyr også skal tas vare på om vinteren.

Legg til rette for mat og vann i minusgrader.

Ikke vær redd for å ta i et tak. Det kreves mye jobb med rydding av beiteområder, når gjerder skal settes opp eller veier utbedres.

Husk å hvile! Sett en benk eller en stol der sola er varm og utsikten god, og nyt de stille stundene mellom slagene.

Oppsøk miljøer og aktiviteter familien interesserer seg for. Prioriter å være sammen med menneskene som kan bli nye venner.

Engasjer deg i noe lokalt.

Sørg for å stadig fylle på motivasjonstanken.

Oppsøk nye og gamle inspirasjonskilder.

Gammel kjerrevei: Det strekker seg en gammel kjerrevei mellom Trevet og nabogården. Den er fin å vandre på og de firbeinte pelsdottene bidrar gjerne som selskap på turen.

PLEDD &
PYNTEPUTER*

50%

*Unntak gjelder.

Magisk
høststemning!
Myke tekstiler, varme
farger & lange kvelder.

Bli inspirert

KLAR FOR EVENTYR

Utforsk naturen med klær laget for et liv ute, der tradisjon møter innovasjon, fra det norske merket Amundsen Sports. Kolleksjonen Huntress kombinerer klassisk design og moderne funksjon, slik at du kan være komfortabel på tur og i hverdagen. Huntress jakke, dame, kr 11 999, nikkers, dame, kr 2 999, Amundsen Sports.

SMAK AV HØST

Finnmark Reins nye lavvørøkte finnbiff er tynne skiver reinsdyrkjøtt, røkt på tradisjonelt samisk vis. Denne måten å tilberede kjøtt på har sine røtter fra Finnmarksvidda, der samene i generasjoner har laget rask og næringsrik mat rundt bålet. Nå kan du få den samme ekte smaken hjemme – klart på få minutter, perfekt til gryter, pizza eller en rask hverdagsmiddag. Fra kr 149, finnmarkrein.no. Foto Andreas Ausland.

Støpejernsgryte med blomsterdekor på lokket, tåler opptil 280 °C og passer til alle komfyrer og stekeovn. Kr 399, rusta.no.

Frisk opp kjøkkenet

Bli inspirert av Jotun Ladys nye kolleksjon Soulful Spaces med 24 farger som gir hjemmet ditt et personlig preg. Skap en landlig stil med dine egne fargevalg. På bildet ser du 8284 Olive og 11202 Mild Ochre. Sjekk de nyeste nyansene på jotun.no.

ARVEN ETTER BESTEMOR

Spinnerigården ligger vakkert til ved sørlandskysten. Spinneriet på gården fra 1850-tallet ble startet av Lily og Per Hoelfeldt Lund på slutten av 1940-tallet. – Her ble garn spunnet og pledd vevd allerede på 1950-tallet. I dag er det barnebarnet Per Christian og jeg som fører arven videre sammen med våre tre barn, med ull, kvalitet og bærekraft som kjerneverdier, sier Eva Hoelfeldt Lund. Til 75-års jubileet har Eva Hoelfeldt Lund, arkitekt, og nå fulltids engasjert i gården, designet et nytt jubileumspledd. Det ble gjenskapt etter et av bestemor Lilys håndvevde pledd fra 1950-tallet, vevd i 100 % norsk ull. – Et varmt minne om historien, og et ekte produkt skapt for vår tid. Les mer på spinnerigaarden.no.

Ull: Jubileumspledd med originalt design fra gården, kr 1100, spinnerigaarden.no

SESONGENS *beste*

HEIDI KVAMSDAL

MATKULTURFESTIVAL

Sett av lørdag 11. oktober og ta turen til Øvre Eidfjord og Norsk Natursenter. Her kan du smake deg gjennom marknadstelt med småskalaprodusenter, oppleve bålsteiking av aure, pressing av eplemost og ostesmaking. hardanger-matkulturfestival.no

TRADISJONSRIK MAT

Ta turen til Tretten i Gudbrandsdalen 17.–19. oktober og opplev Stavsmartn på Stavsplassen. Her møter du rundt 100 utstillere med lokal mat, håndverk, lag og foreninger, og du kan glede deg til et variert program for både store og små. stavsmartn.no

MATLYSTFESTIVALEN

Opplev Brumunddal 15.–18. oktober under Matlystfestivalen med mer enn 80 arrangement. Høstens råvarer står i sentrum, og du møter bønder, kokker og matglade entusiaster med kulturinnslag for både store og små. matlystfestivalen.no

VASE MED TVIST

Denne delikate porselensvasen er perfekt til høstbuketten. Lyngby Twist vase, kr 799, [rosendahl](http://rosendahl.no).

VÅRE FUGLER I FUGLEKASSER OG PÅ FØRINGSPLASSEN

Slå skaper du trivsel for fuglene nær deg

MARTIN
EGGEN

Illustrert av
ØIVIND EGELAND

FUGLELIV I HAGEN

Boken «Våre fugler» er skrevet av fugleekspert Martin Eggen. Her får du råd om riktig mat, fuglekasser og hvordan du kan tiltrekke deg over 40 norske arter, med beskrivelser, kjennetegn og levesteder. Med illustrasjoner av Øivind Egeland er dette både en praktisk, nyttig og inspirerende bok. Kr 449, kagge.no.

Plant i oktober

Sett løkblomster nå for å sikre vakker og nydelig blomstring til våren av liljer og tulipaner. Fra kr 59, impecta.no.

NORSK FRUKTHISTORIE

I praktboken «Eple, pære, plomme» tar Finn Måge, en av landets fremste eksperter på frukthistorie, deg med inn i kulturarven vår. Over 130 sorter av epler, pærer og plommer blir presentert med korte, informative tekster og nyttige råd om dyrking, skadedyr, plantehelse og lagring. Illustratør Hege Gjerde Sviggum løfter frem fruktene med vakre håndmalte akvareller som gjør hver sort levende på siden. Dette er en bok som både dokumenterer tradisjon og gir deg inspirasjon til å ta vare på og videreføre gamle fruktsorter i din egen hage. Kr 699, skald.no.

VERDENSNYHET!

e VITARA

PRIS OG AVGIFTSVINNER
FIREHJULSTREKK 2025

Elektrisk SUV med firehjulstrekk Som skapt for norske forhold

Avansert ALLGRIP-e 4x4 inkl. i prisen

Fire kjøremodus inkl. Trail-mode

412km WLTP rekkevidde

Suzuki Connect App

40/20/40 Justerbart baksete

Opptil over 500 l bagasjerom

Høy bakkeklaring

Les mer på suzuki.no

Leasing

1.995,-* pr mnd

Introduksjonspris

e VITARA ALLGRIP-e 4X4 fra kun 334.500,-

SNOWTRAIL-UTSTYRSPAKKE INKLUDERT I PRISEN

19 tommer mørke aluminiumsfelger • 10-veis elektrisk justerbart førersete • Ambient stemningsbelysning • Adaptive fjern- og hovedlys
Ikonisk 3-point led matrix • Trådløs mobillading • Stemmestyring • INFINITY by Harman lydsystem med subwoofer • Oppvarmet ratt & frontrute • 10.25-tommers skjerm & 10.1-tommers senter skjerm • Apple Carplay og Android Auto • 360 graders kamera

*Suzuki e VITARA Allgrip-e 4x4 Basecamp 1.995,- pr. mnd. inkl. mva. Egenkapital kr 100.000,-. Etableringsgebyr 5.225,-. Rente 6,49%. Effektiv rente 6,7%, o/10 år. Totalt kr. 177.741,-. Frakt, klargjøring, metallic lakk og vinterhjul kommer i tillegg.

I sørhellingen: Setra er over 200 år gammel og ligger omgitt av grønt beitegress. Det nye treverket skal ikke males, det skal sakte, men sikkert, grånes av seg selv. Trebordene på taket kommer fra Alvdal Skurlag og er impregnert med rå linolje under høyt trykk.

Ferdig restaurert: Morten og Torill Løvstad tok over setra i 2019 og restaurerte den frem til i fjor. Det er driveplikt på Vold, og sauer fra Ekern gård koser seg på setervollen. Paret bor i Oslo, men drar ofte opp til setra i Snertingdal.

Vold Seter i Øvre Snertingdal

HVA: Restaurert seter med driveplikt på 48 mål.

HVOR: 700 m.o.h. ved Gjøvik, Innlandet.

HVEM: Torill og Morten Løvstad. Torill driver bygningsvernbutikken Molo AS, med utsalg i Bygdøy allé i Oslo.

HISTORIE: Seter fra 1690 – 1899, småbruk fra 1899 – 1956, hytte fra 1956 – 2018. Tilbakeført til seter 2019 – 2024.

BYGNINGENE: Det gamle størhuset fra cirka 1790 har blitt restaurert og tilbakeført til setertiden utvendig.

Nytt tilbygg sto ferdig i 2024. Låven er fra starten av 1800-tallet, den har et tilbygg fra 1960-tallet. Garasjen er fra 1980.

FACEBOOK: Torill Løvstad, Molo AS

– Alle skulle hatt en seter

Torild og Morten har tilbakeført Vold Seter til ei tid uten innlagt strøm og vann. Med sauer på beite bidrar de med håp for fremtidens seterkultur.

TEKST **HILDE TOBRO** FOTO **HELGE EEK**

Uten vann og strøm: Kjøkkenovnen med forniklede detaljer er fra 1920-tallet, støpt på Ulefos Jernværk. I småbrukstiden sto det en stor kjøkkenovn her, med plass til å steke tre brød samtidig, en kobberkjele fylt med vann sto oppå og ga varmt vann. Faspanel fra starten av 1900-tallet har blitt bevart. Setra har fortsatt ikke innlagt vann eller strøm etter restaureringen.

Husgeråd: Størhuset er fra 1700-tallet, og har ikke innlagt vann og strøm. Det ønsket de heller ikke å legge inn. Innredningen er fra småbrukstiden etter 1898, og bevares også som den er.

Kulturplanten: Lin er en ettårig plante med himmelblå blomster, som er en av våre eldste kulturplanter. – Vi må tilbake til linet, alle dyrket lin før, bomull hadde de ikke, sier Torill. På setra er det derfor lin i mange former, fra linoljemaling på veggene til kopphåndklær og sengetøy. I hagen dyrker hun lin selv.

Bevart: Torill har selvsagt pusset opp alle de gamle dørhåndtakene, og supplert med flere i gammel stil.

Høyt over Snertingdal, med langstrakt blåneutsikt over gransko-
gene, helt til Norefjell, ligger ei seter i sydhellinga. Her blir det
raskt grønt om våren, og i fjor kunne lyden av sauebjeller igjen
høres rundt seterveggene, etter et halvt århundres opphør.

På den gamle hjemsetra til Ekern gård, Vold seter, tar de nye eierne Torill
og Morten Løvstad imot oss, med en hel bøling på slep. De har nettopp
sluttført tilbakeføringen av setra, etter fem års møysommelig arbeid.

Ekteparet bor i Oslo og har restaurert mange gamle hus sammen, både
privat og på oppdrag fra andre. Torill driver nemlig landets største bygnings-
vernbutikk, Molo AS, en spesialforretning i Oslo, som selger reservedeler til
gamle hus. Morten, til daglig direktør i et IT-firma, hjelper ofte til. De har
ikke vist frem sine private restaureringsprosjekter før. Men nå var tiden inne.

– Jeg vil vise hvordan jeg tenker når jeg pusser opp. At jeg lever som jeg
prediker, sier Torill.

Hun startet å skrive lange, utfyllende oppdateringer om tilbakeføringen
på Facebook.

Fra hytte til seter

Da de kjøpte stedet en vinterdag i 2019, var det en ganske annen seter de
overtok nøklene til. De siste tiårene var den blitt brukt som hytte, med svart-
malt kledning og rødmalte vinduer og flere påbygg fra åttitallet.

– Det var skøyteis i kjelleren, grunnmuren raste ut og det snødde i uthu-
set, sier Torill. >

Linolje: På kjøkkenet er veggene malt i blått med linolje. – Det er samme farge som rommet har hatt opprinnelig. Fargen har vært vanlig i Norge under historismen fra cirka 1850, opplyser Torill.

Ny svalgang: Her markeres et skille mellom det gamle seterhuset til høyre og påbygget til venstre. Ytterveggen mot nord er fra slutten av 1700-tallet. Veggen går dermed et nytt liv i møte med tak over hodet, og fortsatt med husmose som isolasjon mellom stukkene. Rundt vinduer og dører isolerte de med linstry, og trefiberisolasjon i yttervegger og gulv. Gulvet i det gamle seterhuset er isolert med husmose plukket lokalt, som før.

Tørrmur: Setra har tørrmur, og mye var rast ut da de overtok, dette ble sirlig satt opp igjen. Den gamle låven har fått stå, den har et tilbygg fra sekstitallet, og det ble også bevart. Inne i låven er det håndhøvla flistaket intakt.

Den var ikke alene om å forfalle; slik har det gått med de fleste setrene siden starten av 1900-tallet her til lands. Vold Seter har også en lang historie, som Torill kan fortelle i detalj, fra 1690-tallet til i dag. Der hentet hun ut viktig informasjon i tilbakeføringen.

Kort oppsummert ble setra opprinnelig brukt av de tre Ekern-gårdene Nordre, Midtre og Søndre Ekern fra 1690, men fra 1859-1899 var den hjemseter bare for Midtre Ekern gård. Dette kaller Torill setertiden, en periode på 200 år, da huset bare hadde én etasje og ble kalt Sør Ekersætra.

– I 1899 ble setra et selveid småbruk med 48 mål dyrket mark og skog. Da fikk den også det nåværende navnet sitt, Vold seter.

En ekstra etasje kom til i 1931, men ble revet igjen på åttitallet. Torill snakker om småbrukstiden fra 1899-1956. Siden har det ikke bodd noen fast her, på sekstitallet gikk setra over til å bli hytte. Det er barnebarnet av småbrukerne fra 1931 de kjøpte setra av.

– Vi ville tilbakeføre bygningen til setertiden med laftet kjerne og svalgang bak, slik det sannsynligvis en gang var. Vi fikk tak i et bilde av setra tatt en gang på 1890-tallet.

Det var en stor jobb, og de satte seg raskt i forbindelse med eksperter på ulike områder. Fra arkitekt til tradisjonshåndverkere. Under rivingen og ryddingen ble alt som dukket opp børstet jord av, studert og spart på. >

Spesialhøvlet: Torill fant et panelbord på setra, som hun børstet støv av. Det ble malt for ny panel, spesialhøvlet og med ulik bredde på bordene. Linoljefargen har Torill gitt navnet Ekernrosa. Døren reddet hun fra en container i Oslo, hun er så glad i den naturlige patinaen. Skjehåndtaket er håndsmidd. Da hun fant en skje på setra, fikk hun kopiert et passende håndtak fra en annen seter i bygda.

«Jeg har tatt huset på alvor og pusset opp én gang. Det vi har gjort nå, skal stå i hundre år til.»

Påbygd stue: Hvem skulle tro at dette rommet er nybygd? Selv grua er ny, murt av Geir Henning Solbakken. – Forbildet er en gammel grue jeg har funnet på Kongsberg, men den kunne like gjerne stått i Snertingdal, kan Torill opplyse. Her kan hun steke småbrød. Gardinene har hun sydd av farmors broderte overlaken. Grindovnen er fra Ulefos Jernværk. I hele tilbygget er det lagt gamle gulv fra 1700- og 1800-tallet, noen gulvbord kommer fra et hus på Toten og noen fra et gammelt hus i Snertingdal.

Utedo: Utedoen er flyttet og nyoppført i bindingsverk, men det føles unektelig ut som den har stått der lenge.

Koselig innredet: Kanskje flere kunne greid seg med utedo, om alle var like koselige som denne?

ET ØRLITE HÅP FOR AKTIV SETERDRIFT

På midten av 1800-tallet dreiv rundt 50 000 gårdsbruk med aktiv setring. Men setra går tilbake helt til forhistorisk tid. Siden vi ikke har så store jordbruksarealer i vårt fjellrike land, har utmarka og seterdrifta vært særlig viktig for norsk jordbruk til alle tider.

Men siden starten av 1900-tallet har det stupt for seterdrifta. Det var 22 000 aktive setre på 1950-tallet. I 2020 var det bare 745 igjen, flesteparten i Innlandet, ja hele 447.

I 2023 kom imidlertid et ørlite håp, for første gang på svært lenge økte nemlig antallet igjen, til fem flere enn året før.

Tallene er basert på antall seterbrukere som har fått setertilskudd, en statistikk ført av Landbruksdirektoratet.

– Hun ville jo bli arkeolog, sier Morten og smiler.

Etter hvert satt de med noen fine hauger av gamle bygningsdeler fra både setertiden og småbruksperioden. Alt fra en bit panel eller ei list til deler av et svalgangsvindu. De gamle dørene fant de også, både kledd inn i veggene, gjenbrukt på låven og i åttitalls-uthuset.

– Vi har tatt vare på absolutt alt vi har funnet, sier Torill.

Det gamle seterhuset i tømmer kom langsomt til syne, loftsetasjen og et tilbygg kom til. Innvendig ventet en stor jobb med å bevare, kopiere eller finne gamle materialer til tak, gulv og vegger. I dag går du fra det gamle seterhuset over i det nye tilbygget, nærmest umerkelig. Veggene er stadig gamle, gulvene har bruksspor, grua er splitter ny, men ser eldgammel ut. Hver eneste detalj ser ut som den alltid har vært her.

– De gamle dørene kom på plass. Alle de gamle, originale dørvriderne fra seteren har blitt tatt vare på, restaurert og brukt på nytt. Gardinstenger og gardinkuler er dreid etter gamle modeller, vindushasper er restaurert og gamle håndsmidde vindusbeslag er kopiert.

Alle veggene er malt med linoljemaling, noe Torill er en stor forkjemper for og som hun også har for salg i bygningsvernbutikken. Fra blått kjøkken til grønne og rosa stuer.

– Flere av fargene er gamle, originale farger fra setra, funnet frem etter avdekking og kopiert. >

Gjesterom: Stue og soveværelse i det gamle seterhuset. Det er plassert senger overalt, for å kunne ta i mot barn og barnebarn.

Historie: Alt fra senger til gardinstenger har sirlig kommet på plass i stuene, hver med sin lange historie.

Enkelt bad: Toalettkommoden er kjøpt brukt, med hylleplate og bordplate i marmor, og rosa keramiske fliser i bakkant. Den har en gang stått i et pikeværelse på en større gård. Den er nok for fin for ei enkel seter, men en sjelden gang unner Torill seg noe, bare fordi hun liker det så godt. Dessuten ligger badet, som ikke har innlagt vann i tilbygget. Utedoen er fortsatt i bruk, men et lite båttoalett er satt inn på badet. Panelet på veggene er gjenbruk fra et 1700-talls bygg, som ble revet på Toten.

Uten vann og strøm

Det var ikke mye interiør igjen fra seterperioden, bare litt småtterier, som et bilde av Jesus gjemt bak panelet.

– Det er Torill som er sjefen for innredningen, jeg hører på hun som har ekspertisen, sier Morten.

– Men begge må være interessert, om en skal få til et slikt prosjekt, skyter Torill inn.

Hun har gått til anskaffelse av møbler, senger, ovner, bruks- og pyntegjenstander. Nøye vurdert ut fra årstall, og sirlig plassert i stuene. Her overlates ikke en vase til tilfeldighetene. Vann og strøm klarer de seg uten, nå som før. Parafinlamper og stearinlys tennes, og det fyres med ved i ovnene.

Dyr på beite

Morten ser fram til å drive jorda og ha egne dyr på beite, det har han gledet seg veldig til – lenge.

– Det har hele tiden vært planen å drive selv. Her er det grasproduksjon, vi har sau på beite som holder kulturlandskapet ved like, da slipper vi alt krattet, sier Torill.

– Her ser jeg sånt som jeg så da jeg var liten. Sommerfugler og stjernehimmelen. Og så hører vi lyden av insekter igjen.

ET GODT ARBEIDSLAG

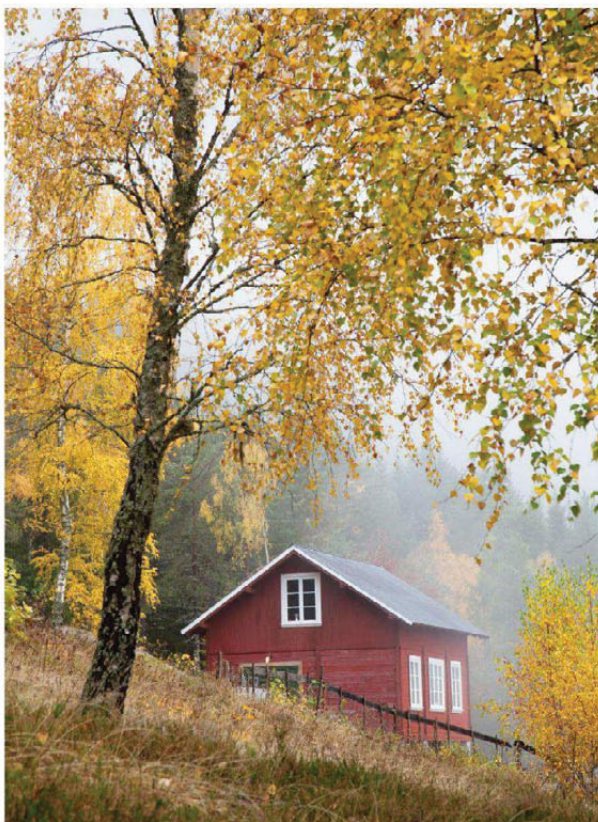
Torill anbefaler å ha ekspertise med på laget, fra arkitekter som kan gamle hus til tradisjonshåndverkere. – Med en arkitekts tegninger kan håndverkerne konsentrere seg om å bygge etter dem, i stedet for å måtte tenke ut alle løsningene selv. De kan også hjelpe deg med søknader om støtte til restaureringen. Arkitekt Geir Dingstad, tømrer Stig Morten Solbakken, murer Geir Henning Solbakken og gravemaskinentreprenør Roald Andersen er noen av mange som har vært i sving på setra.

Tilbake på setervollen:
Det er driveplikt på Vold
seter. Torill og Morten driver
grasproduksjon. Sauer fra
Ekeren gård nyter det friske
gresset og pleier på nytt
kulturlandskapet.

Krans i taket: Å blande uventede farger, former og strukturer kan være overraskende fint. I denne kransen er stilker med grønne og gule eikeblader festet annenhver gang sammen med bregner av typen einstape. Det gir et livlig og høstlig uttrykk.

Mer inneliv: Tåken er fin, men den gjør på en måte uterommet mindre. Utsynet begrenses og vi trekker mer inn i varme bygninger. Her i verkstedet blir det i alle fall kranselaging i dag!

Fargeskala: Ved hver kuvert ligger en duk, i form av et gammelt kjøkkenhåndkle, to forskjellige serviser som passer godt sammen og prikken over i-en; den vesle kvisten med rognebær som setter standaren for fargeskalaen på borddekkingen.

Et blad, et øyeblikk og rike muligheter

Høstens trekroner brenner i gult, oransje og rødt. I dette bladverket og i dette øyeblikket finnes det et hav av muligheter til å være kreativ.

TEKST LIV SANDVIK JAKOBSEN FOTO LIV SANDVIK JAKOBSEN

Høsten er lave skyer som henger over fjelltoppene. Tåke som begrenser utsynet over uterommet. Gjør det på en måte mindre. Taper mot innelivet som drar i den andre enden av tauet og blir større. Høsten er blader som daler stille ned fra utstrakte greiner og legger seg som et sammensurium av former og farger på marken. Den er husdyr som snart skal inn i tørre og lune fjøs. Men høsten er ikke bare en overgang eller en avslutning. Den gir oss en pause. En påminnelse om ro og om å være oppmerksom på det som skjer akkurat nå. Den er klare morgener på tunet. Ovner som varmer hus og hjem. Lune pledd og blafrende lys i skumringen. Og den er trekroner som brenner i gult, oransje og rødt, rett utenfor stuevindue. I dette bladverket finnes det kreative muligheter. Her ligger kapasitet til både kranser og girlandere. Et enkelt blad på stien kan bli til hyggelig pynt på en pakke du kan gi til en venn. Noen visne bregner henger med

hodet, men det viser seg at de er en del av skogbunnens skatter. En krans med både liv og volum kan lages av nettopp disse. Et bord skal dekkes til besøk, og fargeskalaen blir bestemt etter noen friske kvister fra rognreet. Fulle av særegenhet og knallrøde bær. Fargen går til slutt igjen i både lys, servietter og bordpynt. Her skal det bli fint å sette seg ned. Denne sesongen kan i aller høyeste grad nytes. På mange vis. Har du lyst, er det mange muligheter for å være kreativ, og her får du noen enkle, men dekorative, forslag. Alt du trenger er å ta deg en liten tur ut og plukke med deg noe fint. Finne et sted å sette deg ned, enten ute eller inne, alene eller sammen med noen, og lage noe du har lyst til fra høstens skattkammer. Kanskje holder ikke bladene i kransen seg fine så altfor lenge, eller girlander du raskt hang opp, den varer kun en stakkert stund, men så var det kanskje nettopp det høsten ville lære oss? Å se de rike mulighetene i det som skjer akkurat i øyeblikket.

Livlig: Bladene er festet med ståltråd på en stor stålring, alle i samme retning. Uttrykket blir likevel herlig uryddig, fordi bregnene bøyer seg i alle retninger. Kransen vil holde seg fin nokså lenge, så denne er verdt å lage. Opphenget er naturhyssing knyttet til stålringen.

Girlander: Siden naturen har sin sesong, er det fint å lage noe som også kan vare lenge. Sammen med ekte eikeblader, henger noen blader i papp på en enkel snor i kjøkkenvinduet. De friske bladene kan raskt tas bort når de visner.

Naturens skattkammer:
Så gøy det er å dekke et
fint bord for sine gjester!
Og det trenger hverken være
vanskelig eller dyrt. Særlig
ikke når man kan forsyne seg
av naturens skattkammer.
Epler og rognebær fyller
så fint på bordet.

Venstre side: Naturlig eller dyppet i bivoks. Denne sarte og ukompliserte girlanderen med naturlige blader varer ikke særlig lenge, men så er den derimot veldig rask å lage. Men presser du alle blader og siden dypper dem i varm bivoks, blir saken en helt annen. Da har du plutselig en girlander som varer lenge!

Stor krans: Denne herlige kransen er laget med bregnen einstape. Planten som får en brun farge og krøller seg så fint når den er i ferd med å visne. Det er ekstra gøy å lage en skikkelig stor krans, for de sprudlende bladene gir den maks liv og volum. Kransen vil holde seg godt siden bregnene allerede er tørre.

SLIK GJØR DU

Rull sammen 3 – 4 aviser hver for seg (etter som hvor stor du vil ha kransen) og fest ståltråd rundt, så formen holder seg.

Legg avisene inntil hverandre i hver ende, og la det overlappe litt, så de til slutt danner en stor sirkel. Fest godt med ståltråd.

Legg buketter med einstape (3 – 4 stykker om gangen) i samme retning på avisringen.

La neste buket overlappe de forrige.

Fortsett til hele avisringen er dekket. Fest godt med ståltråd hele veien.

Heng kransen opp et sted hvor det er tørt.

Pynt: Pressede og tørkede eikeblader blir fin pynt på en liten gavepose eller en innbydelse til noen du bryr deg om. Her har vi festet et ekte blad sammen med et i papp, som vi hadde igjen fra girlanderene vi laget.

Lunt fjøs: For geitene blir det noen dager til i den grønne eng, men det har vært en lang utesesong, og snart venter både tørt høy og lunt fjøs på dem.

Rustikt: En bøtte eller krukke med bregnen einstape kan være kjempetøff å sette på trappa eller i kurver foran inngangspartiet. Den har så mye volum og et røft og rustikt uttrykk.

Presset: Kanskje det skulle bli en vane å legge noen av høstbladene i press? Så har man materialene klare om man plutselig skulle trenge eller har lyst å lage noe fint.

Vakker lysestake: Den store lysestaken er en såkalt fattigmannsstake og er en av de fineste tingene de har fått tak i. Den kommer fra Sverige og skaper nydelig stemning når jula kommer.

Lunt og romantisk

Karoline og Magnus lever ut den landlige drømmen en kort togtur fra hovedstaden. De ønsket seg ut av storbyen, og Karoline har endelig plass til alle planter og knoller. Nå kan hagegleden virkelig blomstre i Nittedal.

TEKST LISE M. STANG-JACOBSEN FOTO LISE M. STANG-JACOBSEN

Gyllen høst: Det er vakkert ute nå, med et teppe av gult på bakken. Både Karoline og Magnus elsker hagearbeid og å arbeide sammen.

To stuer: Tidligere eier hadde sofa i begge stuen, mens Karoline og Magnus har gjort om det ene til spisestue. De valgte å ikke ha kjøkkenbord på kjøkkenet og heller ha en spise plass. Bordet deres og stolene er et skikkelig bruktkupp!

«Hver årstid har sin sjarm, selv om sommeren er den frodigste.»

Falt pladask: Karoline og Magnus falt begge to for dette huset første gangen de var her. De så forbi oppussing og visste hvor fint de kunne få det her.

Bjerkehaug i Åneby

HVEM: Karoline & Magnus Gjerde.

HVOR: Åneby utenfor Nittedal i Akershus.

YRKER: Karoline jobber med netthandel i helsekostbransjen og Magnus jobber med innkjøp i sportsbransjen.

BYGGEÅR: Huset er bygd i 1925.

DYR: To hunder, Petra heter vår Leonberger på 9 år og Summit er den «minste», en Alaskan Malamute på 3 år.

INSTAGRAM: Bjerkehaug__1925

Det store lønnetreet har farget både plenen og drivhuset gyllengult i dag. De siste bladene faller nok de neste dagene og høstvinden har bidratt med sitt til det. Under treet står Karoline og Magnus, kledd for noen timer ute.

– Vi elsker å være ute året rundt!

– Hagearbeid er min store lidenskap, sier Karoline.

En av grunnene til at de ønsket å flytte fra tomannsboligen i Oslo var å få mer luft rundt seg, og god plass til å dyrke hageinteressen. Drivhuset bruker de året rundt, og det neste som står på trappene, er et blomsterhus.

– Jeg kaller det det, for det skal romme alle pelargoniaene mine.

Karoline har en imponerende samling, og også georgineknoller i massevis, som trenger husly og et sted de ikke fryser. Og allerede i januar starter hun med å så blodbeger, før det bare blir flere sorter utover i de neste månedene.

Blomstrende gjesterom

– I våres var begge gjesterommene fylt opp av stiklinger og planter Karoline hadde sådd, forteller Magnus.

– Vi har ofte besøk av min familie fra Sverige, og Karoline sin fra Molde, så de overnattet på blomstrende soverom.

Hvert rom hadde sitt eget blomsternavn etter hva Karoline oppbevarte der. Så det var både pelargoniarommet og dahlierommet.

Karoline deler hageinteressen med sin kjære, og sammen graver de ut nye bed, lager grusganger og bygger utekjøkken. Magnus får skryt for sin evne til planlegging, organisering og holde orden i prosjektene. Han har til og med lagd en egen Bjerkehaug logo, og designet egne frøposer til alle frøene til Karoline.

– De frøposene er veldig søte, sier Karoline og tar oss med inn i drivhuset for å vise oss.

– Jeg syns det blir veldig tomt på denne tiden.

– Nå som alle pottes er tømte for sommerblomster og bedene er visne. >

Vakre treasjetter: De små asjettene i tre var de så heldige å finne hos sin favoritt-antikvitethandler. De bruker dem stadig til forretter, ost og kjeks og de gjør seg så fint på høstbordet.

Eplehøst: Karoline har prøvd en ny kake med epler. Den er av gjærdeig og er saftig og god.

«Vi følte med en gang vi kom inn her, at dette var drømmehuset.»

Nybygd drivhus: Siden Karoline dyrker så mye ønsket de seg et drivhus, snart kommer det også et eget blomsterhus til pelargoniaene.

Unik kjøkkenøy: Den rustikke øya har de fått en møbelsnekker til å lage til dem. Den er de veldig fornøyd med.

Høstkos: Når dagene blir kaldere, er det koselig å ta en velfortjent pause i drivhuset og nyte resultatene av den store oppussingsjobben de har gjort.

«Fra vi hadde kjøpt huset til vi kunne flytte inn, gikk det tre måneder.»

EPLEKAKE

DEIG

100 g meierismør
1,5 dl melk
25 g gjær eller 2 ts tørrgjær
2 egg
600 g hvetemel
2 ts kardemomme
1 ts grovt salt

FYLL

150 g romtemperert smør
100 g brunt sukker
2 ss kanel
2 epler i små terninger
1 egg til pensling
Glasur:
Melis og eplemost

Smelt smøret i en gryte. Tilsett så melk og gjær og rør gjæren godt ut. Bland dette inn med resterende ingredienser til deigen, og la den heve på et lunt sted i ca. 30 minutter. Til fyllet rører du sammen smør, brunt sukker og kanel godt. Kjevle deigen på en meldekket overflate til en firkant på ca. 30 x 40 cm. Smør så fyllet utover så det dekker hele deigen. Fordel eplebitene utover deigen helt til slutt. Skjær deigen i remser som passer brødformen din. Legg 4 strimler oppå hverandre, og del dem slik at de passer formen. Fortsett å dele deigen i nok leiver, så den fyller hele brødformen, ca. 4–5 stk. Etterhev gjerne ca. 30 minutter før du pensler med et egg. Stekes midt i ovnen på 175 grader i ca. 45 minutter. Avkjøles i formen ca. 15 minutter og pyntes med glasur. Prøv med eplemost i melisen for å ta igjen eplesmaken i kaken. >

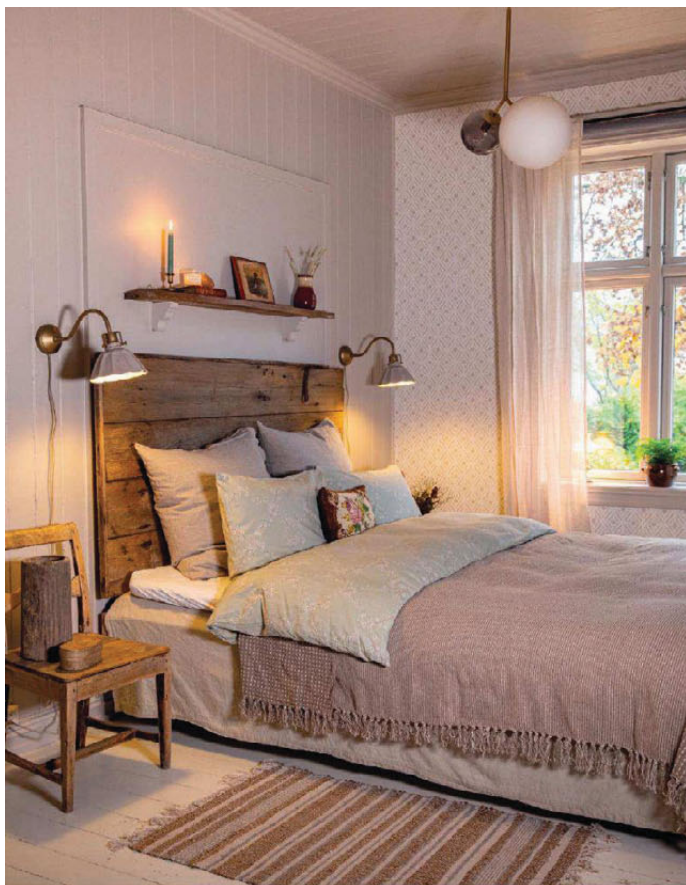
Høstpynt: Karoline har fjernet sommerblomstene og byttet dem ut med høstpynt.

Varmt og godt: Det brenner godt i peisen og Karoline har funnet fram trauet med alt garnet sitt i. Det er ikke så lenge siden hun lærte seg å strikke, så det går ikke så fort enda.

Håndarbeid:
Bestemødrene til Karoline
var begge dyktige på
håndarbeid, og de vevde.
Farmoren har lagd flere
åklær som hun har arvet.

Hovedsoverom: Paret har valgt en lys og rolig palett på soverommet de selv bruker. Det ligger i første etasje. Her har de brukt en gammel låvedør som sengegavl, og hylla over senga er fra en vevkrakk.

Men når mørketida kommer, er det kranser Karoline lager i fleng. Både bladkranser og eviggrønne kranser pynter opp inne i huset, og utenfor. Hun samler gjerne venninner og så lager de kranser sammen, og koser seg med noe godt. Før jul er det gløgg og julekranser.

– Jeg elsker hele kalenderåret i hagen.

– Hver årstid har sin sjarm, selv om sommeren er den frodigste.

God planlegging

Bjerkehaug ble bygd i 1925, og var en gang i tiden en storgård. Mange mål tomt, låve, uthus og stabbur. Men så ble den kjøpt opp og flere tomter ble skilt ut. Så hagen til paret er ikke så stor som den en gang var, men de har nok plass. Huset har vært både prestebolig og legekonsertor. Da paret kjøpte det sommeren 2022, var det mange sterke farger inne, strietapeter og belegg. I dag minner det om et svensk torp, og det er kanskje ikke så rart, siden Magnus er svensk og alle tapetene er fra Borås.

– Vi hadde ikke denne stilen da vi bodde i Oslo, men vi er begge tro mot den nå.

– Vi elsker begge det rustikke, naturfarger og materialer, og har blitt helt bitt av gjenbruksbasillen, forteller Karoline.

De har en egen antikvitethandler som ringer dem når han kommer over noen skatter, og de har brukt internett flittig. De har også arvet en del. Både fra gården i Sverige, som Magnus kommer fra, og fra Karoline sine besteforeldre. Farmoren hennes har malt flere av maleriene i huset, og hun vevde også åklær. Paret har et hengende i gangen fra henne.

– Fra vi hadde kjøpt huset til vi kunne flytte inn gikk det tre måneder.

– På den tiden planla vi alt av oppussing, sier Magnus.

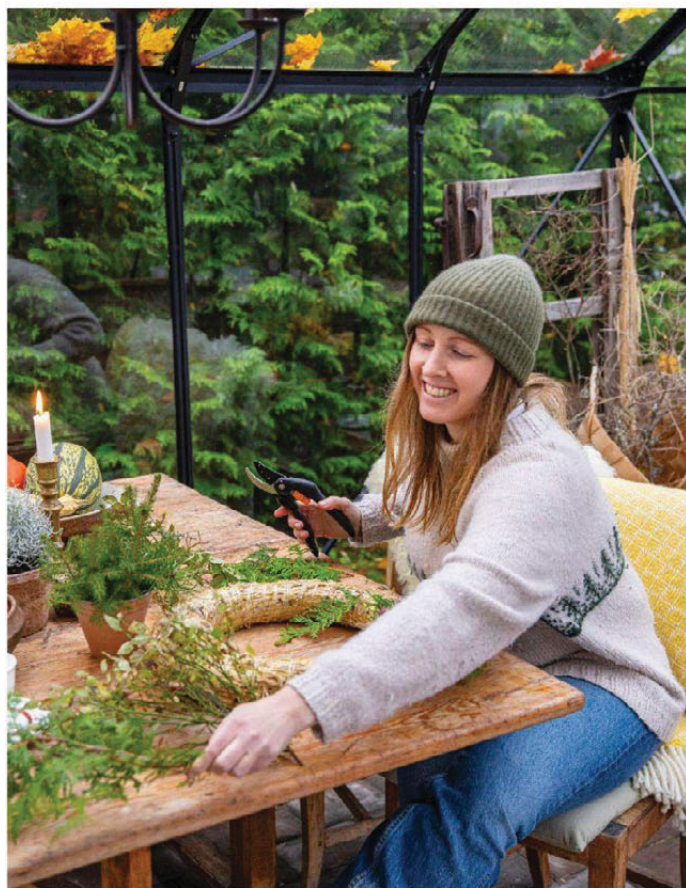
De kjøpte tapetprøver i A4-ark, så det var lettere å visualisere hvordan de kunne passe sammen med malingsfargene. De hadde flere boråstapeter de vurderte, og det var vanskelig å velge ut noen få.

– Vi bestemte oss for en base i jordtoner, med mye grønt, gult og fersken, forteller Karoline.

– Dette huset her måtte ikke pusles opp, men ned, legger hun til.

Det var mange lag med tapet, belegg og gulv som måtte fjernes for å få frem det autentiske.

De vaket ikke fra planen da de flyttet inn. Alt ble så fint som de hadde sett for seg. Stuenes pusset de opp først, og de gikk også med en drøm om å pusse opp kjøkkenet. >

Kreative kranser: Karoline lager kranser til alle årstider, og elsker å sitte og pusle ute i drivhuset.

LUNT OG ROMANTISK

Høstgult soverom: Det andre gjesterommet oppe har okergul tapet. Det er samme tapet som de har nede i gangen, men der i grønt og hvitt. Her var det også seng under skråtaket.

Tapet i to farger: Tapetet her i gangen er den samme i grønn som de har i oker på gjesterommet, men har likevel så ulikt uttrykk. Den lille lampa har Magnus arvet fra sin mor.

I husets stil: Selv om Karoline og Magnus ikke havde denne stilen der de bodde tidligere, var det selvsagt at de skulle ha den her i huset fra 1925.

Drivhuslykke: Karoline storkoser seg med livet utenfor storbyen. Her har hun en romslig hage å kose seg i.

Men det var et hvitt kjøkken av nyere dato, så det har de valgt å vente med. Istedenfor fikk de en møbelsnekker til å bygge ei stor, rustikk kjøkkenøy av gamle materialer til dem.

– Vi hadde bare ikke helt tenkt på hvordan vi skulle få den inn av døra!, sier Magnus.

De måtte fjerne bunnen, og fikk med god bærehjelp lirket den inn. Men den kommer aldri ut derfra igjen, sier Magnus og smiler.

Det ligger i detaljene

Da Karoline og Magnus bestemte seg for å flytte ut av hovedstaden, søkte de ikke bare i ett spesielt område. Kriteriene var at det skulle ligge nært et jernbanestopp, så de kom seg enkelt til arbeid i Oslo, og så ønsket de seg på riktig side av byen i forhold til hytta deres i Jotunheimen.

– Nå sparer vi faktisk en time til hytta, og det er så deilig å slippe køen ut av byen!

– Vi bruker også hytta masse, så det var viktig for oss.

Paret stortrives i fjellet, og de var alltid lei seg da de måtte hjem etter noen dager der. Men nå har de den samme gode følelsen uansett hvilken vei de skal. De gleder seg også til å komme hjem.

– Vi følte med en gang vi kom inn her, at dette var drømmehuset, sier Magnus.

De hadde ikke vært på så mange visninger, men falt begge for dette huset i Nittedal.

– Tida utover nå, med fyr i peisen og mye innekos, er vi så glad i!

Hjemmelaget utekjøkken: Paret har snekret mye ute også. De har fjernet en jacuzzi og bygd en ny terrasse. Magnus har snekret et fint utekjøkken.

FARGER OG TAPETER

SPISESTUE: Tak 1140 Sand, vegg 1351 Toast.

TV STUE: Tak 12083 Devine, vegg 12120 Desert pink.

STUE: Cottage Garden, Nightingale Garden 3562 tapet, 1140 Sand.

GARDEROBEROM: Falsterbo III Lilacs 7667, 9918 Klassisk hvit.

HOVEDSOVEROM: Falsterbo III Ester 7660, 1140 Sand.

GJESTEROM 2. ET.: Anno Blomslinga 4520, 10245 Ginseng.

HALL: Vårt arkiv Nocturne 2026, 8302 Laurbær.

GULT GJESTEROM, 2. ET.: Vårt arkiv Nocturne 2022, 10245 Ginseng.

Alle tapeter er fra Borås tapet, maling fra Jotun.

BJÖRKHOLM

LUNT OG ROMANTISK

KRANSAR

ENKLA
BLOMSTERBINDERIER
FÖR ALLA
SÄSONGER

Egne fröposer: Karoline
sanker masse frö fra det hun
dyrker, og nå har Magnus
designet egne fröposer
til henne. Bl.a. kosmos,
blomkarse og ringblomst.

Vildes kreative verden

HVEM: Vilde Håkegård, hjemmевærende husmor og kreativ inspirator på Instagram.

HVA: Innreder med gjenbruksfunn og redesign. Gjør-det-selv-prosjekter med fokus på gjenbruk og naturmaterialer.

HVOR: Skreia i Innlandet.

DRØMMER OM: Et småbruk og å leve av å inspirere andre til å drive med gjenbruk og redesign.

FLERE GJENBRUKSTIPS:

@vildeskreativeverden på Instagram.

KREATIV SNIKKERBU

Vilde drømte om en gårdsbutikk og et kreativt samlingssted. I den gamle bua i hagen har hun fått plass til begge deler – og vel så det.

TEKST MONICA ALMSKÅR HEGGSET FOTO MONICA ALMSKÅR HEGGSET

Fine gamle kaffekopper: Vilde kjøpte inn en del kopper og kar i starten da snikkerbua sto ferdig. Noe av dette selger hun videre, men hun bruker deg også når hun inviterer venner og familie til samlinger her ute. Skapet er et gratisfunn fra Finn.

Nybakte kanelsnurrer: Vilde synes det er hyggelig å by på hjemmebakst når hun venter besøk i snikkerbua. Når hun har åpen gårdsbutikk, serverer hun også gjerne litt å bite i til de som stikker innom.

Rustikt bord: Det flotte bordet i har vilde snekret av to gamle dører fra hjemgården og materialer hun fikk kjøpt fra en nabo. Her inviterer hun gjerne til bursdagsfeiringer og kreativt verksted med venninner. Åpen butikk med servering av kaffe og vafler har hun også hatt her noen ganger. Alle de fine pinnestolene har hun fått gratis via annonser på Finn eller fra gjenbruksstasjonen.

Fin plass i hagen: Etter at bua i hagen ble innredet, brukes også plassen utenfor mer enn før. Her inntas middagen på fine dager. Vilde lager den også gjerne her ute.

Innebygde hyller: Uthuset er ikke isolert. Stenderverket blir dermed perfekte hyller til fine gamle ting som Vilde liker å ha fremme.

Det var da Vilde hadde fødselspermisjon med lille Gustav at hun kom i gang med snikkerbua.

– Det var Emil som kom på det, for da jeg pratet så mye om småbruksdrømmen, og hva jeg kunne ha fått til om vi bare hadde hatt et småbruk, sa han sindig: Kan du ikke bare lage en butikk i bua, da?

– Og jeg?

– Jeg fikk jo bare helt overtenning av den ideen, sier Vilde og ler. Men så tok det så himla lang tid før jeg fikk fart på den!

– Det ble nemlig et kjempelangt kapittel, bare å tømme bua for all veden vi hadde der!

For med lille Gustav, som strevde med å sove på grunn av varmen den sommeren, måtte Vilde gå fra trillebåra og veden både titt og ofte, for å få han til å sovne igjen.

– Men til slutt ble da bua tømt – helt ned til grusen! Og Vilde startet letingen på Finn, etter et koselig gulv.

– Gustav, så liten som han var, var med på hele prosessen med bua – også da jeg tok turen til andre siden av Mjøsa for å hente teglstein og planker fra et gammelt låvegulv der.

Det var begynt å bli høst og kaldere i været da Vilde tok fatt på gulvleggingen, og heldigvis fikk hun lengre økter, for Gustav sov mye bedre.

– Jeg har gjort alt selv, forteller Vilde og inviterer oss inn.

– Emil er mer nøye enn meg; jeg er jo så utålmodig, så jeg hadde ikke tid til å vente på at han skulle gjøre ting etter boka. Her er det jo så grovt allikevel, så det fikk duge at jeg gjorde det på min måte. Med meg blir det jo litt hipp som happ, sier Vilde og ler.

Når man trækker inn i bua nå, er det på det gamle låvegulvet som Vilde har rettet opp med mursteiner og bjelker, og saget til og lagt det på toppen. Teglsteinen hun og Gustav hentet, er sirlig lagt som gulv i den ene enden av bua.

I dag er det nydelig høstvær, og Vilde lager gryte på bålpanna utenfor snikkerbua. Gustav er blitt stor og springer rundt med maiskorn som han vil gi til hønene.

– Jeg ville ha et Toten-navn på bua, derav navnet snikkerbua

Tips til deg som har et ubrukt uthus

1. Ikke vær redd for å innrede og snekre i et uthus, selv om du ikke har snekkererfaring. Et uthus er gjerne litt robust i utgangspunktet.

2. Tenk over hva du vil bruke huset til og innred det deretter. Har du behov for et hobbyrom, et verksted eller et samlingssted? Du kan også sette inn brukte vinduer og lage drivhus.

3. Trenger du materialer, så undersøk om noen har gamle materialer du kan kjøpe eller få i nærmiljøet. Hør også med kommunen om de vet av låver eller slitne hus som skal rives, slik at du kan kontakte eier om å overta/kjøpe noen av materialene.

KREATIV SNIKKERBU *inspirasjon*

Lykter av norgesglass:
Vilde liker å pynte
med gjenbruksting og
naturmateriale. Her har
hun kombinert begge deler
ved å feste strå på gamle
norgesglass som hun bruker
til lykter. Tørkede frøstander
er fin pynt i små vaser.

Uteservering: Et gammelt bord fungerer fint som avlastningsbord utenfor snikkerbua. Her er det fint å sette frem drikke og kopper og kar til måltidet. Vilde har laget saft og syltetøy i år, og nå er tiden inne for å smake på godsakene.

Et sted å være. Gustav lå i vogna og sov da Vilde snekret og gjorde ferdig Snikkerbua, nå er han blitt stor og kan nyte å være sammen med mor både ute og inne i den flotte bua.

Høstkos: Det er ikke bare
Vilde som trives på den
fine uteplassen. Hønene er
sosiale og holder seg gjerne
der familien er.

Kranser av naturmaterialer: Vilde er glad i å lage kranser! Mye av det hun trenger har hun stående på benken til enhver tid. Naturmaterialer passer hun også alltid på å ha tilgjengelig. Da er det enkelt å gå i gang når hun vil lage noe. Akkurat nå er det epler og høstløv som er i sesong.

Jeg snekrer jo litt her inne også, da, så det er et passende navn!

Det store bordet midt i rommet innbyr til å samle mange. Her har det vært bursdagsfeiringer, åpen kafé og butikk. Og bordet? Det har Vilde selvfølgelig snekret selv!

– Mye av det jeg har brukt, kommer fra hjemgården min i Hurdal, blant annet er bordet laget av tre dører derfra, og lampen er laget av to stokker jeg tok med fra låven.

Den opprinnelige ideen om en gårdsbutikk har Vilde gått litt bort fra, selv om hun innimellom har hatt åpen dag med salg av hjemmelagde ting og gjenbruksfunn og servert kaffe og vafler.

– Etter hvert har jeg kommet til at det er noe annet jeg brenner for, og det er å formidle hvordan jeg lager og bruker ting som er gratis, eller veldig billige, til å innrede og gjøre det fint rundt meg.

– Jeg håper etter hvert å kunne leve av å lage innhold og inspirere andre til å gjøre det samme, gjerne av ting man finner i naturen eller på dynga, sier hun.

– Å få være kreativ, og lage ting, er noe av det jeg koser meg aller mest med!

Hjemmelaget humlehotell: Vilde har laget humlehotell på uthusveggen. Hun laget først en kasse med hyller av plankerester og satte tak på. Inni har hun fylt på med tørkede blomsterstengler, mose og vedkubber hun har boret hull i.

VILDES KREATIVE TIPS

Plukk med deg naturmaterialer som kongler, kvister, strå og mose når du er ute på tur, og lagre materialene til du får bruk for det.

Planker og stokker med fin patina er det også kjekt å ha et lite lager av. Da har du alltid noe tilgjengelig om du får lyst til å lage noe.

Fine gamle ting og møbler gis ofte bort gratis på nettet. Se på tingene med nye øyne og vurder om de kan pusses opp eller redesignes.

Det er mye inspirasjon å finne på Instagram og Pinterest. Ser du noe du har lyst til å lage, forsøk å lage din egen versjon av det.

Om du ikke har snekret før, så anbefaler jeg å prøve. Det meste kan læres, og på YouTube finner du gode tips. (Søk gjerne på engelsk på YouTube.)

Inviter til kreativt verksted med likesinnede, det er både inspirerende og gøy.

Ta med barna på å lete etter ting i naturen og lag noe av det sammen etterpå.

Gammel kjøkkenbenk. Her ved uthusveggen liker Vilde å pusle med kreative prosjekter.

Sofakos: Verandaen er Catrines favorittrom i huset, et lyst og koselig rom der gammelt møter nytt på en naturlig måte.

Lettstelt: Gulvet i gangen er et rutete linoleumsgulv fra Forbo. Slitesterkt og sjarmerende!

NYTT LIV PÅ TORPET

Da interiørstylisten Catrine og samboeren Robin tok over det lille torpet fra 1922, ville de bevare historien og sjarmen, samtidig som de tilpasset det til sine behov.

TEKST ANNA BJELKHOLM FOTO ANNA KARLSSON

Helhetlig: Snekkerdetaljene på huset, alt fra vinduskarmer til benker, er malt i «Green umbra» fra Jotun.

Plassbygget: Innredningen er i shakerstil med moduler og skapfronter fra Sven Snickare. Komfyr og ventilator fra Smeg.

Eget design: Spisebordet er laget av en lokal snekker og smed. Designet har paret selv stått for. Gardinene og skinnputen ble sydd av Robins mor Lena. Det mørkegrå skapet er satt sammen av to deler – den nedre delen fant de på nettet, det øvre skapet er fra en gammel låve.

Gårdshus i Hindås

HVEM: Catrine Johansson og Robin Aspving og sønnen deres Valentin.

JOB: Catrin er interiørstylist og har sitt eget firma Fabricat Studio. Robin er asfaltlegger.

HUSET: Et renovert torp fra 1922 på 70 kvadratmeter, fordelt på 3 rom og et kjøkken.

HVOR: Hindås, Västra Götaland, Sverige

INSTAGRAM: @hejhindas

Da Catrine og Robin møttes i 2017, sent en kveld på Hard Rock Café i Göteborg, ante de ikke at de noen år senere skulle ta fatt på sitt livs renoveringsprosjekt. Etter å ha bodd trangt i en toroms leilighet i Göteborg og leid et hus på landet, lengtet de etter noe eget.

– Vi lette etter et gammelt hus som vi kunne gjøre om til vårt eget, og var ikke redde for å gyve løs på et renoveringsprosjekt.

Da de bestemte seg for å flytte ut av byen, valgte de et hus med en helt spesiell historie. Huset, som ble bygget i 1922, hadde tilhørt Robins familie i generasjoner. Oldefaren hans hadde bygget det, og Robin hadde selv tilbrakt store deler av barndommen sin der.

– Vi elsker at det er et gammelt hus med mye historie og sjarm – og selvfølgelig at det har en stor tomt. Det er også litt landlig her. Vi er i nærheten av en barnehage, matbutikk og venner, men det er også i nærheten av Göteborg med alt det har å by på.

Huset, med sine 70 kvadratmeter, trengte sårt til en oppussing.

Paret startet med å fjerne strietapet og gulvbelegg for å avdekke de vakre tregulvene, som de deretter pusset.

– Kjøkkenet var trangt og upraktisk. For å skape et mer romslig og sosialt kjøkken, rev vi derfor en vegg mellom den lille spisestuen og kjøkkenet og satte inn en stolpe fra min avdøde bestefars skog hjemme i Småland. Så en del av min opprinnelse lever videre i dette huset, smiler Catrine. >

Blomsterkassen: Utenfor vinduene bugner det i snekrede blomsterkasser som gir huset et snev av nostalgi.

Skjønt og grønt: Skapfrontene er malt i Organic Green fra Jotun, med knotter fra Cupboards & Goods. Veggpanelet er malt i nyansen Keramik, som en varm kontrast till det grønne.

«Vi lette etter et gammelt
hus som vi kunne gjøre
om til vårt eget.»

Favorittrom: Verandaen
fungere både som hall og
ekstra spisestue, og har
blitt familiens samlingsplass.
Sofaen er plassbygget med
skjult oppbevaring.

Gjenbruk: Vinduene til glassverandaen ble kjøpt brukt, og det var en møysommelig jobb å restaurere dem.

«En del av min opprinnelse lever videre i dette huset.»

Spesialløsninger

Kjøkkenveggene ble kledd med panel og det ble lagt et nytt furugulv. Mens arbeidet skred frem innså de at kveldssolen var på baksiden av huset, og før kjøkkenet ble installert, sørget de derfor for å installere en terrassedør ut mot hagen og den fremtidige terrassen. Kjøkkenet ble delvis bygget på stedet av Catrines far og Robin, mens kjøkkenmodulene ble spesialbestilt fra snekkerfirmaet Sven Snickare. Kjøkkenøya er en gammel Ikea-modell som paret har bygget om for å passe inn her.

Etter to år i huset bygde de en veranda på forsiden som føles som en naturlig del av huset og som har gjort at boarealet er utvidet.

– Vinduene og dobbeltdørene kjøpte de brukt og så har de restaurert dem, en svært tidkrevende oppgave, men det var virkelig verdt arbeidet for å bevare den gamle følelsen. Verandaen har virkelig fått huset til å føles større, og den fungerer både som hall og spiseplass.

Egen stil

Da de flyttet inn, besto tomten av en stor plen med noen busker ved grusveien. Steg for steg har de formet den til en mer innbydende hage.

– For å bli kvitt følelsen av en fotballbane har vi rammet inn tomten med en hekk som vi laget av stiklinger fra buskene som var på tomten.

Catrine og Robin beskriver interiørstilen sin som en blanding av gammelt og nytt, der de fleste møblene er loppemarkedfunn eller så har de snekret dem selv.

– Vi handler mest på nettet og loppemarkeder. Jeg elsker ting med historie.

– Det beste er husets karakter og sjarm, men det verste er størrelsen. Vi sitter derfor og skisserer hvordan vi en dag kan utvide huset ytterligere. Men først skal vi ta fatt på det neste prosjektet, som er balkongrekkverket.

Romantisk: Det blåmønstrede tapetet i hallen gir rommet et luftig og friskt preg.

Koselig stue: Lintapetet fra Boråstapeter gir en lun stemning i stuen. Bildeveggen er en miks av bruktfunn, oljemalerier og plakater. Taklampen er fra House Doctor.

Myke rammer: Sengegavlen er designet av Catrine og sydd av svigermor Lena i avtagbart tekstil. Nattbordet har Robin snekret. Lampen er fra House Doctor.

«Vinduene og dobbeltdørene ble kjøpt brukt og restaurert.»

Om livet som husmann

Våre kjære husmenn er en dypt forankret del av jordbrukshistorien i Norge og Sverige. De svenske torpene oppsto på 1600-tallet som hjem for husmenn – folk som drev et lite jordstykke for en godseier i bytte mot arbeid. Det var en vanlig ordning – på midten av 1800-tallet bodde én av syv svensker i en husmannsbolig. Torpene var enkle, vanligvis uten moderne fasiliteter, og lå i nærheten av skoger eller enger. I dag er gamle svenske torp svært ettertraktet som sommerhytter, men også som permanente boliger, takket være sjarmen og den landlige beliggenheten.

Innbydende hage: Da paret flyttet hit besto hagen bare av en stor plen. Nå er den rammet inn med frodige hekker, plantekasser og grusganger.

Vakker form: Den avrundede trappen er laget med belegningsstein, og sammen med de vakre dobbeltdørene utgjør de en varm velkomst.

Gjenbruk: Vinduene i inngangspartiet er restaurert med pappa Bengts hjelp.

«Jeg elsker ting med historie.»

Mange vet at vi lager en skikkelig god brus.

Men det er jo en tid for alt. Og noen ganger er det kjernetid. Bare sånn hvis du vil prøve litt mer av det som er litt bedre.

VI SOM VIL DET ANNERLEDES

Du finner oss hos REMA 1000

LISE M. STANG-JACOBSEN er utdannet kokk og jobber i dag frilans for Lev Landlig. Følg @hverdagslykkelise på instagram og blogg.

Høsten er en herlig tid for den som er glad i norske råvarer! Vi har en gårdsbutikk rett i nærheten her, hvor vi handler egg fra frittgående høner året rundt. De har flere ulike sorter med norske, deilige epler, eplemost og gode nypoteter. Når høsten kommer, så bugner den lille butikken av rotgrønnsaker i alle farger og fasonger. Og så den duften, da, når man kommer inn i butikken. Duften av høst, jord og mose. Polkabetene er jo som en vakker overraskelse å kutte opp. Brune og anonyme utenpå, men med det vakreste mønster inni. Nå står en gryte og putrer på ovnen, mens høstvinden uler utenfor vinduet. Jeg kan like høsten.

Norske matskatter

HØSTENS SMAKER

Norske epler, poteter og rotgrønnsaker. Sopp, tyttebær og viltkjøtt. Høsten byr på noe av det beste av norske matskatter og vi har lagd deilig søndagsmiddag.

TEKST **LISE M. STANG-JACOBSEN** FOTO **LISE M. STANG-JACOBSEN**

Høststemning: Noen gresskar og levende lys skaper stemning på høstbordet.

EKSTRA SMAK
Hvis du ønsker en litt mer spicy
suppe kan du tilsette litt chili,
spisskummen og ingefær.

Godt til: Server suppa
med nybakt brød til.

En skikkelig fargeklatt på bordet:
Besøk en gårdsbutikk, om det fins der
du bor, og fråts i norske grønnsaker.

PASSER TIL

Disse ovnsbakte grønnsakene er
gode i en lun salat med byggryn
eller pasta. De er også perfekte
som tilbehør til kjøtt og fisk.

Perfekt høstmat: En god gryterett er perfekt til både hverdags og fest.

SJEKK KOKETIDEN

Koketiden varierer etter hva slags kjøtt du bruker. Bruker du grytekjøtt, må det koke lenger.

Sprø variant: Norske nypoteter
er alltid godt! Disse blir sprø
og deilige, og passer godt som
tilbehør til gryteretter.

VARIER SMAKEN

Bruk gjerne annet krydder som vanilje, kardemomme eller anis. Du kan tilsette både rosiner og hakkede nøtter for variasjon.

Gode smaker: Lune epler med is til er alltid en suksess.

Gresskarsuppe med gulrot og søtpotet

Deilig kremet suppe. Skal du skjære ut gresskar til Halloween, er det perfekt å bruke fruktkjøttet i en suppe!
4 porsjoner

600 g gresskar
2 gulrøtter
1 søtpotet
1 løk
2 hvitløkfedd
2 ss nøytral olje
8 dl grønnsakbuljong
2 dl fløte
½ ts pepper
½ salt
½ sitron

Skrell gresskar, del i to og skrap ut frøene. Del gresskarkjøttet i biter. Del gulrøtter og søtpotet i biter. Hakk løk og hvitløk. Varm olje og fres løk og hvitløk til myk og blank. Tilsett gresskar, gulrøtter og søtpotet og la dem frese med et par minutter. Hell over buljong og kok opp. La suppen koke i ca. 20 minutter. Bruk stavmikser eller hurtigmikser og kjør suppa til den er helt glatt. Tilsett fløte og smak til med pepper og salt.

Sesongens rotgrønnsaker med honning

Bakte grønnsaker med mye sødme og litt tyggemotstand, smaker så mye bedre enn kokte!
6 porsjoner

2 rødbeter
2 gulrot
1 sellerirot
2 persillerot
2 pastinakk
2 ss Olivenolje
salt og kvernet pepper
4 ss flytende honning

Skrell grønnsakene og del dem i staver eller grove biter. Ha grønnsakene i en ildfast form og vend dem i olje, salt og pepper. Stek midt i ovnen på 200° i ca. 20 minutter. Ha flytende honning over og stek videre i ca. 15 minutter ekstra til de er gylne og møre. Dryss over maldonsalt rett før servering.

Kremet hjortegryte med sopp

Vi har fått tak i sesongens vilt, men bruk det grytekjøttet du har tilgjengelig.
6 porsjoner

ca. 2 kg lår av hjort
2 gule løk
3 hvitløkfedd
25 sjampinjong
2 ss tomatpuré
3 dl buljong
2 dl fløte
1 dl seterrømme
40 g fløtemysost
salt og pepper
gressløk

Renskjær låret for kjøtt, og del det i passende biter. Ikke altfor små. Varm opp en stekepanne med smør, og brun bitene i flere omganger. Finhakk hvitløk og del løken i biter. Skjær sjampinjong i skiver. Brun dette i panna og ha det over i en bolle. Varm opp en jerngryte og ha kjøttet over i den. Ha i tomatpuré og fres noen minutter sammen med kjøttet. Ha i kraft og la det småkoke i 30–60 minutter. Smak på en bit underveis, da du ikke vil at det skal bli tørt. Ha i sopp og løk, rør inn fløte og fløtemysost. Smak til med salt og pepper. Ha i rømme helt til slutt.

Moste, sprø poteter med parmesan

Disse potetene er enkle å lage og er deilig tilbehør til alt kjøtt.
6 porsjoner

1 kg nypoteter
1 dl parmesan, revet
1 bunt gressløk
olivenolje
salt og kvernet pepper

Skrubb potetene og kok dem knapt møre i lettsaltet vann i ca. 15 minutter. Hell av kokevannet og la potetene dampe av. Legg poteten i en ildfast form smurt med olje. Knus dem lett med en gaffel. Drypp litt olje på hver knuste potet, krydre med salt og pepper og dryss over parmesan. Stek potetene midt i ovnen ved 220° til de blir gylne og sprø i kantene, ca. 15 minutter.

Smuldrepai med epler og kaneldryss

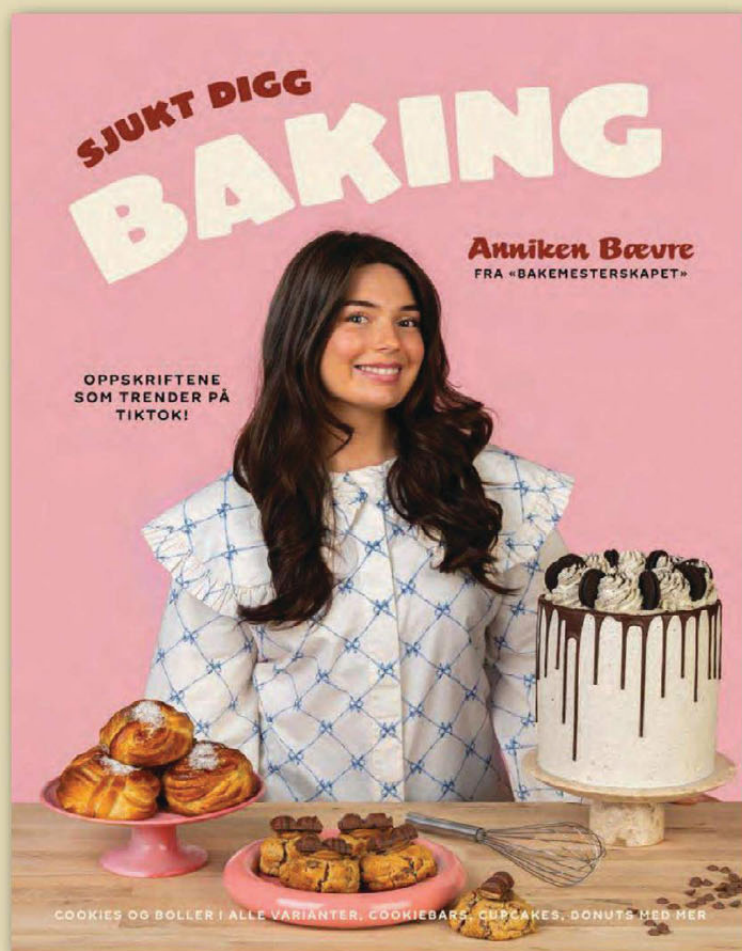
Rask dessert å lage om det dukker opp uventede gjester. Så godt med is til!
8 porsjoner

1 kg eple
2 ss smør
100 g sukker
Smuldretopping:
100 g hvetemel
100 g smør
50 g lettkokte havregryn
100 g sukker
kanel

Skrell eplene, ta ut kjernehuset og skjær eplene i terninger. Smelt smør i en stekepanne og ha i sukker. La dette bli gyllent. Vend inn eplebitene og la de surre noen minutter til myke. Hell eplebitene over i en smurt paiform. Smuldre mel og smør med fingrene i en bolle. Tilsett havregryn og sukker og bland godt. Dryss blandingen jevnt over eplebitene. Dryss over kanel. Plasser formen midt i ovnen og stek paien ved 200° 30–35 minutter, til toppen er gyllen og sprø. Server smuldrepaien lun med is til.

Har du lyst til å teste baksten som tar av på TikTok?

Denne boka gir deg oppskriftene på alt fra boller med Nutella og Kinder til chunky cookies, «slutty brownies» og «over the top»-kaker. – Fristelser som både ser fantastiske ut og smaker enda bedre.

Anniken Bævre, kjent fra Bakemesterskapet 2024, deler sine mest populære og enkle oppskrifter. Enten du er nybegynner eller bakeentusiast, er dette boka som gjør det lett å lykkes.

I salg nå!

PEOPLE

KRISTIN GRANUM

SKOGLUND bor på en liten plass i solhellinga med utsikt over Mjøsa. Hun er blomsterdekoratør og gartner og driver eget firma, Tun & Hage, se tunoghage.no.

Krans: Litt pynt må til. Over døra har jeg hengt opp en koselig krans med liten sløyfe.

FUGLEBRETT PÅ STAUR

Oppe i høyden har småfuglene fått en sjarmerende landsby der hvert hus er fylt med alskens godsaker.

TEKST KRISTIN GRANUM SKOGLUND FOTO MARIA MUNSTERS

Trivelig gjenbruk
Bruk gjerne gamle materialer.
Det blir bare sjarmerende,
og jeg tror fuglene trives
bedre i velbrukte materialer.

I hagen har vi satt opp et hjemmelagd fuglebrett på høye stokker. Her lusker nemlig tre katter rundt! Og jeg er litt redd for at kattene skal fange småfuglene. Dermed ble løsningen et stort og høyt brett! Vi har laget ulike små hus, malt dem og pyntet med små kranser over dørene. Ble det ikke fint! På husveggene har jeg malt vinduer med blomsterpotter som en morsom detalj. Det skal jo se pent ut! Over brettet har vi lagt et stort tak, slik at det ikke snør ned på vinteren. Vi brukte rester fra takfliser som egentlig hørte til gammelstugga.

Fuglehusene er høye og lave, men åpne i bunnen, slik at frøene siler ned på det store brettet. Et tak som kan løftes opp, gjør det enklere å fylle frø i husene. I tillegg har jeg hengt opp meiseboller med villfrø og solsikkefrø, alt for ethvert >

Tre katter: Ute på tunet har vi tre katter som lusker rundt. Derfor må fuglebrettet opp på høye staur, i trygg avstand til kattene.

Fyller på frø: En stor metalløse er kjekk å ha når du skal fylle husene opp med godsaker.

SMART OG STILIG

Lag hus i ulike former, både lave og høye.

Skråtak over brettet og på alle husene er lurt, selv om det fyker snø.

nebb. Noen store greiner gjør at småfuglene kan sitte trygt og godt. Jeg synes det passer så godt til denne gamle plassen. Nå er det trygt for fuglene når tre katter tasler rundt forbrettet. Vi bor i skogkanten, og det er fint at fuglene kan lande på greinene i den høye krukken når de flyr til og fra foringsplassen.

Jeg har passet på å bruke gamle materialer som jeg tror fuglene vil like seg i. Husene er skrudd sammen med skruer og malt med vannbasert maling, uten gift. Brettet har høye kanter, slik at ikke frøene faller ned på bakken, der kattene kan få tak i fuglene. Det var koselig å lage sitt eget fuglebrett. Jeg måtte bare kjøpe holder til meisebollene. Jeg synes det ble artig med personlig preg på landsbyen, eller fuglebyen, og det har vært masse trafikk her. Jeg ser også at ekornene har vært på besøk., og hønene og påfuglhøna koser seg med restene på bakken. Jeg synes det er fint å bruke maling i ulike farger og la flere kladder på en papptallerken og rørte det sammen, slik at det ble ulike skjolder eller nyanser. Vi bor jo på en gammel plass, og alt er ikke perfekt hos oss, så det må passe til plassen. Det er bare å bruke fantasien, alt blir fint! Men, det må fungere! Jeg er heldig som er gift med en tømmer. Han har bygd husene, men jeg har malt og dekorert. Hvert sitt fag, og så er det koselig å gjøre noe sammen! Etter hvert skal gammelstugga, fra 1714, pusses opp. Han snekrer og jeg maler. Det blir koselig!

Åpen i bunnen: Husene fylles på fra toppen og er åpne i bunnen så frøene renner rett ut på brettet der småfuglene bare kan forsyne seg.

Liten landsby: Sett sammen høye og smale hus på et stort brett, så får du en koselig landsby med god plass til sultne småfugler. Under taket har jeg hengt opp holdere til meiseboller. Her er det noe for ethvert nebb.

Startet med eplesaft: Et gammelt epletre etter oldefar, ei stor plen, flere naboer som liker å presse eplesaft og en tur til Hardanger var det som skulle til for at Silje la to og to sammen og begynte med sider for fem år siden. — Jeg hadde ikke smakt så mye sider, men hadde i mange år presset eplesaft sammen med naboene mine, og den saften var jo så god!

Sommerens dråper: Silje har mange forskjellige produkter og de alkoholfrie drikkene hennes er blitt populære både hos privatkunder og hos restauranter. Hun har bygget seg en solid merkevare og jobber stadig med å utvikle nye smaker og utvide sortimentet.

Drivhus i eplehagen: I drivhuset, som ligger midt i eplehagen, er det koselig innredet for gjester som ønsker å komme på sidersmaking.

TINGVOLL SIDER

Hva: Silje Osnes, utdannet lærer, har startet som eplebonde og siderprodusent. Bor på Strupstad sammen med datteren Sigrid på tre og et halvt år.

Hvorfor: Silje har i løpet av kort tid bemerket seg som siderprodusent og har bygget sin egen solide merkevare ved å forankre bedriften sin til gården og gårdens historie.

Hvor: Gården Strupstad i Tingvoll på Nordmøre.

Se mer: @strupstadgarden

Smaken av sommer

Dette kunne jeg ha fått til hjemme, tenkte Silje da hun var på tur i Hardanger. Nå har hun fått enorm respons på sideren sin og har over 2000 epletrær i hagen.

TEKST MONICA ALMSKÅR HEGGSET FOTO MONICA ALMSKAAR HEGGSET

Perfekte epler: Det er Siljes femte høst som eplebonde, og de første trærne hun plantet, bærer nå rikelig med frukt. Discovery-eplene er straks klare for høsting og har aldri vært så fine som i år. Nå gleder Silje seg til å sette et enda mer personlig preg på sideren sin ved å bruke gamle eplesorter, fra egne podede trær, som har vært dyrket her på Nordmøre tidligere.

Syrlige, søte, men ikke så bitre. Silje dyrker mange slags epler og akkurat nå ønsker hun seg flere av den bitre typen. Silje, som tidligere var lærer, er blitt siderprodusent og eplebonde. Bonde drømte hun om å bli helt fra hun var liten, men at hun skulle bli siderprodusent, det kom som en overraskelse, også på henne selv.

Tanken om å bli eplebonde og siderprodusent kom da hun for fem år siden var på tur i Hardanger.

– Da jeg så hvor tett epletrærne sto i Hardanger, tenkte jeg at dette kan jeg få til hjemme på plena mi!

Samme høst prøvde hun seg frem med siderproduksjon av epler fra oldefars gamle prinsartre i vinballonger i kjelleren. Det ga mersmak!

– Jeg tenkte først at det bare skulle være en bigeskjeft i tillegg til lærerjobben, men så ballet det på seg.

Plantet 250 trær

Allerede neste vår kjøpte hun 250 epletrær og trommet sammen til dugnad for å plante dem og sette opp hjortegjerde. I tillegg ble det podet 200 epletrær. Samme høst plukket hun epler rundt omkring, klatret i gamle epletrær, ristet og plukket, og laget eplemost og eplegløgg som hun solgte.

– Jeg tok også på meg leiepressing det første året og presset for folk som kom med egne epler.

– Jeg sto nærmest utendørs; med et uferdig golv, et tak og et sikringsskap. Da jeg laget den første sideren, under veiledning av en mentor, tenkte jeg at dette var jo ganske lett! Det ble jo sider av det!

– Nå vet jeg at det ikke er så lett lenger. Det er mye prøving og feiling, og det er mye som kan gå galt!

Tradisjonsrikt: Et splitter nytt siderhus, bygget i gammel byggeskikk og med materialer fra Nordmøre, er satt opp på de gamle murene etter et uthus som sto der tidligere. Det flotte inngangspartiet og vinduene kommer fra et hus som ble revet i nabolaget.

Et påbygg på baksiden ble nødvendig da siderproduksjonen raskt vokste ut av bygningen.

– Men jeg tenker aldri på at jeg ikke skal få det til. – Nå har jeg satset, og nå skal jeg få det til!

Eplehagen til Silje har vokst jevnt og trutt siden hun startet, og nå har hun godt over 2000 epletrær. Og fra å presse 200 kilo er hun nå oppe i adskillige tonn epler i året.

– Jeg har ikke et mål om å bli en stor produsent, men det kommer nok til å bli noe mer enn i dag når alle trærne begynner å bære frukt. Det viktigste for meg er å levere kvalitet og ha et produkt jeg kan stå inne for.

I eplehagen vokser det rundt 20 forskjellige epletyper, noen av dem er litt sære sorter som ikke så mange andre har. Men hun har også de mest vanlige typene som Discovery og Aroma.

Allerede det andre året kunne Silje presse saft av egne epler, i tillegg til eplene hun plukket rundt omkring i bygda.

– Det har vært mye nytt å lære seg, og det å dyrke og få til fine epler er noe av det som har vært mest givende, sier hun.

– I år er eplene så fine at jeg nesten ikke har lyst til å presse dem!

Det å være siderprodusent har mange sider, noe av det Silje liker aller best er at hun får være mye ute.

Oldefars eplehage: På Strupstad på Holmeidstranda har det vært dyrket frukt før. Siljes oldefar dyrket frukt her, men de fleste av trærne var borte da Silje overtok gården. Nå har hun tatt han igjen med god margin.

Lett blandet: I gårdsbutikken har Silje en del lokale produkter til salgs i tillegg til sine egne prisvinnende drikker. Når det kommer til egne produkter er Silje opptatt av at de skal se fine ut og være stas å sette på bordet.

Nordmøres svar på champagne:
Eplene på Strupstad vokser som
druene i Champagne, i lange
rekker. – I Champagne kan de
dyrke druer og lage champagne,
her i Norge kan vi lage sider av
de gode eplene våre, sier Silje.

Utsikt mot fjord og fjell: Når pausene kan nytes i omgivelser som dette er det ikke til å undres over at Silje trives som eplebonde og siderprodusent. Det er viktig for henne at hun kan stå inne for produktene sine, og hun er opptatt av at navn og smaker skal ha forankring i gården og området hun bor i.

Nyplantet: I bakkene ovenfor drivhuset er det kommet opp noen nye epletrær som ikke bærer frukt enda. Silje har snart plantet epler på hele eiendommen. Hun har også leid jord av naboen.

– Det å jobbe for seg selv har mange utfordringer, men også mange gleder.

– I stedet for å sette meg i bilen om morgenen og stå i kø, kan jeg sette meg på trappa med en kaffe og se utover eplehagen før jeg starter på arbeidsdagen.

Sideren til Silje har allerede fått både sølv- og bronsestandard i VM, og hun satte seg tidlig et hårete mål.

– Målet er å lage verdens beste sider!

Inspirert av oldefar

På Strupstad ligger forholdene godt til rette for fruktdyrking. Siljes tippoldefar kjøpte gården til sønnen sin i 1927. Han kom fra andre siden av fjorden – og kanskje så han noe spesielt i plassen som lå i den sørøst vendte hellinga ned mot sjøen?

– En helling mot sørøst er godt egnet for fruktdyrking, i tillegg er det veldig god jord her, forteller Silje.

Siljes oldefar Jon Nesje startet med fruktdyrking og hadde mange frukttrær på gården. Han fikk også presset epler som han laget vin av.

– Å ta opp igjen tradisjonen etter oldefar har vært en stor motivasjonsfaktor for meg, sier Silje.

Et gammelt bilde viser at det var masse frukttrær på gården den gangen, men da Silje tok over, var det kun fem trær igjen: Et epletre, et pæretre og tre plommetrær. Silje har kalt opp den >

Stol til inspirasjon: Det har vært viktig for Silje å lage en merkevare som har tilknytning til gården. Emblemet i logoen hennes er tatt fra oldefars stol. Noen av krusedullene finner man igjen på etikettene til produktene, blant annet.

FRA EPLER TIL SIDER

Eplene høstes når de er godt modne, vaskes, kvernes og presses.

Etter pressing settes eplesafta til gjæring på en helt ren tank eller eikefat.

Sukkermengde måles, og et valg om å villgjære eller tilsette gjær foretas. (Villgjæring betyr at man ikke tilsetter gjær og lar prosessen gå naturlig med de naturlige gjæringsstoffene som finnes i eplesafta.) Man tar en risiko ved å bruke villgjær så det gjøres helst med mindre mengder, men villgjæring gir et ærlig og godt produkt når det lykkes.

Deretter er det å holde en jevn temperatur slik at gjæringen ikke går for fort eller for sakte. Når sideren er gjæret ut, filtreres den eller stikkes om før den kan tappes på flasker. Dersom man vil ha restsødme på sideren må man være sikker på at det ikke er flere gjærceller igjen. Bobler tilsettes for eksempel ved å tilsette CO₂ eller ved å bruke «Methode Traditionelle», også kjent som champagnemetoden.

Koselig gårdsbutikk: I den ene delen av siderhuset er det blitt gårdsbutikk. Her er den flotte bærende konstruksjonen synlig. Et historisk tapet er satt opp, og vinduene er gamle, hentet fra et hus som skulle rives.

Eplefint: Drivhuset ligger nært på eplehagen og byr på eplefin utsikt. Det gamle plommetreet blir som et flott maleri når man ser det gjennom det store vinduet

Poder egne trær: Silje har stadig vekk noen podede epletrær å passe på. Ved å pode selv, kan hun få akkurat de epletrærne hun har lyst på. Kanskje vokser det et ved naboens låvevegg som har kjempegode epler? Da er det fram med kniven for å lage sitt eget tre av samme sort.

Fra plen til eplehage: Det meste av jorda på Strupstad ble skilt ut på et tidspunkt. Det som var en stor skrånende plen nedenfor huset, har Silje gjort om til eplehage.

ene sideren sin etter tippoldefaren. Den heter Gammel-Nesje.

– I den bruker jeg prinsarepler fra det eneste epletreet som sto igjen her.

Det er mange ting som har noe å si for smaken på en sider. Eplene er jo selve utgangspunktet, men eplenes smak er avhengig av både jordsmonn og klima.

– Jeg kjenner at sideren min smaker annerledes enn sider fra andre deler av landet. Her er det mildt kystklima og lange lyse sommernetter, kanskje har det noe å si?

Det er også andre faktorer som kan ha noe å si for smak og kvalitet, tror Silje.

– Som liten produsent har jeg muligheten til å vente med å plukke inn eplene til det perfekte tidspunktet, det er også veldig kort vei fra eplehagen til produksjonslokalet, så eplene trenger hverken å lagres eller transporteres langt.

– Jeg plukker også epler i gamle hager fra gamle trær som ikke har vært tynnet. Disse eplene får mindre sol og blir ikke like søte som de som er tynnet, dette er trolig også med på å gi sideren min den karakteren den har.

Utvikler nye smaker

Under pressingen er det travle dager på Strupstad, da er det mye armer og ben. I de travleste periodene leier hun hjelp, da er det noen som plukker og andre som hjelper til med pressingen.

– Jeg blir ikke rik av dette, men rikdom kan være så mangt, det kan være å ha frihet, være ute og styre dagene sine selv. Det har en stor verdi for meg!

– Og jeg tar like gjerne en fjelltur som en tur til Syden.

Nå gleder Silje seg til å sette et enda mer personlig preg på sideren sin. Gamle eple sorter hun har podet selv, begynner å bære frukt.

– De gamle eple sortene er veldig spennende, de gir andre smaker enn de mer vanlige eple sortene. Det kan imidlertid være vanskelig å pode dem da de har så tynne skudd.

Silje har nylig lyktes med å pode to kvister av et villepletre. De har hun store forhåpninger til.

– Det blir spennende å se om det kommer epler på dem! Villepler vil forhåpentligvis gi sideren min et enda rikere smaksbilde!

ÅRETS GANG PÅ STRUPSTAD

Etter jul og frem til påske: Beskjæring av alle epletrær.

Mars/april: Poding av epletær, kjøper grunnstammer og tar kvister fra trær som skal podes. Gjødslar med hønsegjødsel når snøen forsvinner. Tapping av sider.

Mai/juni: Planting av innkjøpte epletrær, kniper av epleblomster på de yngste trærne som ikke skal bære frukt.

Sommer: Kampen mot ugresset starter: Slår med kantklipper mellom tærne og lar det ligge. Mellom rekkene slås det med klipper. Sommeren er travel med tapping av sider, sending av leveranser til restauranter og mange gjester i gårdsutsalget og til sidersmaking.

Høst: Etter hvert som de forskjellige eple sortene modnes, høstes og presses de. Dette foregår fra september til november. Fremover mot jul er det travle tider med salg og forsendelser av eplegløgg og sider, og på lille julaften tar Silje velfortjent julefri. Januar og februar er de roligste månedene i året. Da kan det være mulig å ta litt ferie før årshjulet starter på nytt.

Eplehage ved fjorden: I de bratte sørøst-vendte bakkene ned mot sjøen på Strupstad er det perfekt å dyrke epler. I år er eplehøsten formidabel. Discovery-eplene er ekstra fine i år.

Norsk ull

Sauer og slåttemark: Maja og Silja har egne sauer og driver skjøtsel av gammel slåttemark. – Vi har nettopp laget mønsteret «Slåttemark» med Fluffy 1-tråds. Siden vi ikke farger garn selv, så er en kombinasjon med for eksempel Sandnes Fritidsgarn perfekt til denne. Genseren er designet av Silja til ære for artsrike og vakre enger.

Maja Sætermo og Silja Storvoll driver Stormdal Ull, et spinneri med utsalg og omvisning i Rana, Nordland. De lager mønster, holder kurs og drar landet rundt så du skal få kjenne hvor mykt garnet deres er, stormdalull.no

Spinnesuksess i nord

TEKST HILDE TOBRO FOTO STORMDAL ULL

Er det så at dere er Nord-Norges eneste spinneri?

– Ja, det er vi! Enn så lenge i hvert fall. Drømmen om et spinneri har vi ruget på lenge, men maskinene kom i hus i juni 2023. Vi holder til i det gamle forsamlingshuset på Storvoll, det ligger virkelig på bygda, 45 minutter nord for Mo i Rana, like før man begynner oppstigningen til Saltfjellet.

Hva produserer dere?

– Vi produserer garn av ull fra Helgeland og Salten, fra norsk kvit sau (som slettes ikke bare er hvit), grå trøndersau og farga

spælsau. Ulla kjøper vi fra en ullstasjon i nabokommunen, der det jobber flinke ullklassifisører som finner frem til den kvaliteten og nyansene vi ønsker. Felles for garna våre er hvor utrolig myke de er. Hvorfor vet vi ikke nøyaktig, men flinke bønder, værhardt næringsrikt sommerbeite og en dedikert ullstasjon er nok noe av svaret. Vi tar oss av innspurten, vasker og spinner garnet langsomt i lokalene våre i Rana. Resultatet blir alt fra veldig tynt totrådsgarn til tykt og åpent entrådsgarn.

Hva gjør dere for hånd og hva får dere hjelp av maskiner til?

– Vi har ti maskiner. Alle deler av prosessen krever stor grad av håndarbeid hos oss, og vi produserer et begrenset volum. Vi er bare to som jobber på spinneriet, og maskinene må følges opp hele tiden. Alle hesper er hespet og merket for hånd. Vi kaller det egentlig håndarbeid med maskinhjelp fra start til slutt. Helt fra bonden tar imot lammet til garnet ligger i hylla er det hender og omsorg i arbeid. Veldig populært hos oss er omvisninger for grupper. Folk synes det er fascinerende å se prosessene fra ull til garn på nært hold.

Hvordan ser en vanlig arbeidsdag ut?

– Vi begynner dagen med å sette på en ullvask og tar en morgenkaffe, mens vi diskuterer dagens garn. Så er det å sette på første maskin, pickeren, derfra går det slag i slag ettersom dagen går. Vi er også mye på salgsreiser, strikkefestivaler og relevante messer over hele landet, vi kaller det klemme-turneer. Det er viktig for oss at folk får klemme og kjenne på garnet. Først da får man inntrykk av kvaliteten.

Hva er planene fremover for Stormdal Ull?

– På sikt er drømmen å utvide maskinparken og kunne ansette en tredjeperson. Vårt luksusproblem, om vi skal kalle det det, er at vi ikke greier å bygge opp et særlig lager. Garnet blir fort utsolgt, spesielt enkelte farger og kvaliteter.

«Helt fra bonden tar imot lammet til garnet ligger i hylla er det hender og omsorg i arbeid.»

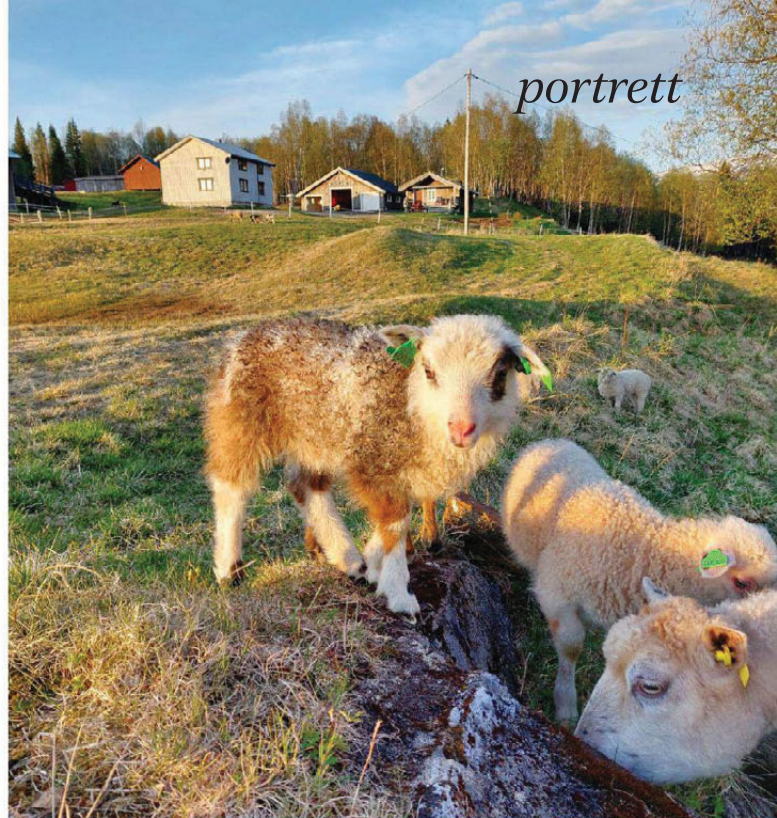
NORSK ULL ER GULL

– Vi brenner for norsk ull, norsk landbruk med sin gode dyrevelferd og en helnorsk produksjon, inkludert vask av råulla. Små spinneri vasker som regel ulla lokalt, ellers blir det meste vasket i England, sier Maja og Silja. Se etter merket «Produsert i Norge av norske råvarer», det settes krav til bedriftene som får lov til å bruke det.

Stormdal Ull holder også populære og fullsatte kurs for deg som vil treffe andre strikke- og spinneglade.

– Det er noe eget å samles en hel helg, snakke, spinne, farge og strikke. Det er skikkelig leirskolestemning.

Vi ligger på flatseng og holder det gående til det nesten er natt. Følg med på våre sosiale medier eller nettsida vår for info om kommende kurs. @stormdalull.

Naturlig: De lager alt fra tynt totrådsgarn til tykt entrådsgarn, egne mønstre og garnpakker til votter og gensere. – Siden vi ikke farger garnet, så elsker vi de farga sauene.

På reise: De drar på strikkefestivaler og messer over hele landet med sitt myke garn.

I salg nå!

Familien

SEPTEMBER 2025 • KR 129

♦ GENSERE ♦ JAKKER ♦ LUER ♦ VOTTER ♦ SOKKER ♦ HALSER ♦ VEST

HøstStrikk

39
nye
favoritter

Bestill på SMS!

**SEND HS25
TIL 2205**

Kr. 129,- + 49,- i porto blir trukket direkte via din telefonregning og utgjør alle kostnadene ved bestilling.

**SESONGENS FINESTE
OPPSKRIFTER**

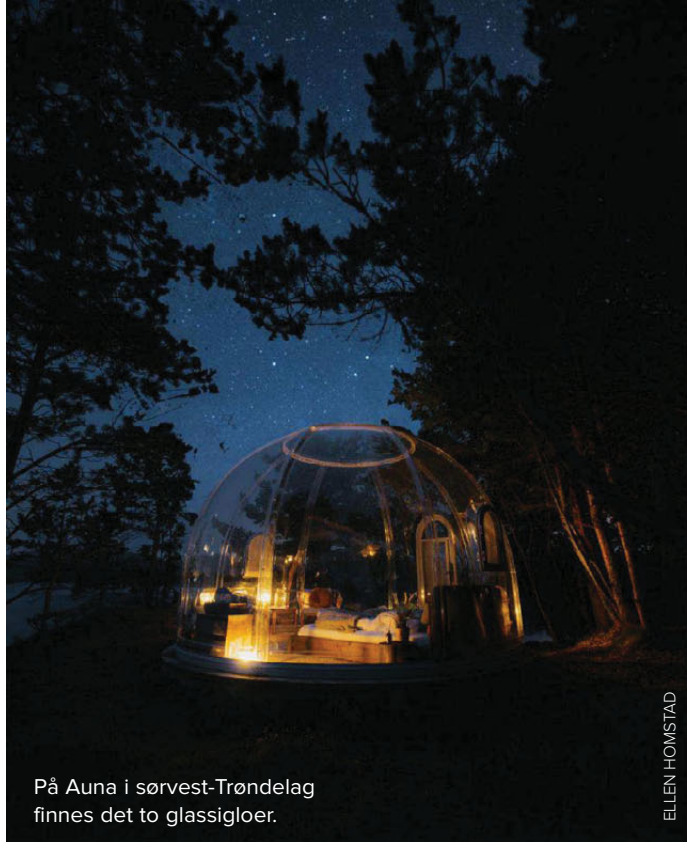

**Møte med
Pudderpiken
+ OPPSKRIFT**

**Fin i
fletter**

Familien er Norges største håndarbeidsblad, og gir i tillegg ut flere spesialer. «Høststrikk» er på 100 sider og du kan kjøpe den i butikk, bestille den på bladkiosken.no eller via SMS.

På Auna i sørvest-Trøndelag finnes det to glassigloer.

Opplev solnedgangen i Namdalen, den nordligste regionen i Trøndelag.

Du kan sove i en glasshytte hos Wild River Glamping i Oppdal.

Overnatting

Magisk mørketid

Stjernetitting, nordlysjakt, sove under åpen himmel. Eller hva med ei natt i ei tretopphytte eller en naturdome. Hvordan møter du mørket i år?

TEKST HILDE TOBRO

Mange søker en ro og tilstedeværelse som bare natten kan gi. Når dagen slipper taket, åpner det for noe annet, sier Aina Berg i Explore Trøndelag. Vi ble nysgjerrige på deres siste reisebrev om opplevelser i natten, om reisetrenden som har fått navnet «nocturism».

– Nocturism handler om å være til stede i mørket på egne premisser. Noen sover under åpen himmel, andre ligger trygt i en dome under varme dyner. Felles er ønsket om å oppleve den magiske natten, sier Aina.

Du kan enkelt ta med deg et telt ut i natta, eller legge ut på en vandring i ditt nærområde. Kanskje du bare vil henge opp ei hengekøye i hagen? Men om du ønske å oppleve natta i Trøndelag, så har Aina en rekke reisetips, fra glassigloer- og domer til en flytende suite, hytter og hoteller.

– UFO-hytta i Hessdalen er en arkitektonisk kuriositet inspirert av romfart, med glasstak og utsikt til stjerneskydd, nordlys og kanskje noe enda mer uventet. Og for en urban tolkning av nocturism, kan du ta inn på Britannia Hotel midt i Trondheim hvor noen av hotellrommene i 7. etasje har glass-tak og utsikt mot stjernehimmelen.

TETT PÅ NATTA I TRØNDELAG

Hva: Oppdag verden etter mørkets frembrudd.

Hvor: – Glassigloer på Auna, opplevauna.no
– Glasshytta i Oppdal, wildrivercamping.no
– UFO-hytta i Hessdalen, inatur.no
– Den flytende suite i Kvenvær, airbnb.no
– Hotellrom med glasstak hos Britannia i Trondheim, britannia.no
– Glassdome hos Smiberget
– Dome i Leksvik, campanyon.no
trondelag.com

NOCTURISM

En trend kommer sjelden uten et nytt, trendy navn. Nocturism betyr i denne sammenhengen turister som oppsøker nattlig stemning eller opplevelser i natten. Fra å vandre i et mørklagt landskap til å overnatte under stjernene.

NESTE *utgave* 7. november

NYT NOVEMBER

Inspirasjon til hyggelige førjulsaktiviteter

JULEMARKED Opplev god gammeldags julestemning på Hadeland

NYDELIG BAKVERK Kakene du kan lage i god tid før høytiden

JULEFORBEREDELSE PÅ SETRA Enkle gleder og duft av vedfyrt bakst

Gi et abonnement på
Hageliv i gave!

BESTILL PÅ BLADKIOSKEN.NO

Abonnementet løper så frem til mottaker har fått alle utgavene. Etter dette vil mottaker kunne videreføre abonnement, om ønskelig.
Dersom abonnementet ikke ønskes videreført, stopper det automatisk.

Returadresse:
ART AS
Postboks 209
2021 Skedsmokorset

Karl Johan. Høyde fra 235 cm, sokkeldiameter 77 cm

Nyhet!

Cecilie. Høyde fra 176 cm, sokkeldiameter 57 cm

Verdens vakreste varmekilder?

Stort modellutvalg med utallige muligheter for individuell tilpasning.
Ta kontakt for uforpliktende befarung.

Tel. 67 12 20 00 - www.camina.no

Utviklet i Norge siden 1973